VASÁRNAPI SZÁM 3 LEI, BUKARESTBEN 3 LEI 50 BANI. Cenzurat:

Oradea-Mare (Nagyvárad) 1924. Vasárnap, február 24. Ötvennegyedik évfolyam, 43. szám.

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő HEGEDÜS NÁNDOR Felelős szerkesztő MARÓT SÁNDOR

Árdrágitás vagy árdrágulás?

Megjegyzések a közigazgatási bizottság üléséhez

Irta: Dr Fried János

A városi közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén ismét felmerült a megélhetés drágulásának problémája. Nem részesült most sem intenzivebb tárgyalásban, mint azelőtt, s éppen ezért orvosszerün most is csak a régi receptet praescribálták: a csendőri, rendőri és ügyészi vegyes bizottságot és az „árdrágitók" szigoru megbüntetését. A probléma fontossága, amelyben az egész termelő osztály van vádlottként odaállitva, megérdemelné a diagnózis pontos megállapitását. Ennek dacára a közigazgatási bizottság azon könnyen konstatálható tényből indult ki hogy a megélhetés napról-napra drágább és anélkül, hogy ennek ható okait kutatta volna, a tény okozójául az *„árdrágitást"* állitotta be.

A közgazdasági tudomány, amelynek jutott az a szerep, hogy a háborus és a háboru utáni idők eme szomoru hagyatékát likvidálja, már régen túltette magán ezen a kifejezésen, s a tudomány komoly fontosságával állapitotta meg azt, hogy a *piacok egymással való érintkezésének lehetősége mellett nincsen és nem lehet árdrágitás*, hanem az egész világon folyamatban és mindeddig növekedőben van egy általános *árdrágulás*, amelyet hatalmas tényezők feltartóztathatatlan idéznek elő, s amelyet éppen ezért ármaximálással, vagy árdrágitási törvénnyel megakadályozni nem lehet. Ezek a tényezők annyira közismertek, hogy őket még csak felsorolni sem lehet az unalmasság veszélye nékül, az árdrágitás kérdésével való foglalkozás azonban mégis kikényszeriti azt, hogy a világháboruval felmerült és semmiféle jóvátétellel helyre nem állitható költségek egymagukba is elégségének arra, hogy a közgazdasági egyensúlyt kibillentsék, ami végeredményképp a megélhetés drágulásában jelentkezik. Második fontos tényezőként jelentkezik a munkásosztály sikeres harca életszinvonalának javitása érdekében, amely a munkásosztálynál a jobb életmódot, a termelés egész hossz- és keresztmetszetén annak fokozatos drágábbá válását s ennek következményeképpen az általános drágulást idézi elő. A közgazdasági statisztika megcáfolhatatlan táblázatokban mutatja be ennek a tényezőnek uralkodó fontosságát, amikor kimutatja, hogy az általános szükségleti cikkek nagy többségénél az eladási ár majdnem egészben munkabérekből tevődik össze s az úgynevezett nyersanyag jelentőség nélküli szerepet játszik.

A többi éppen nem elhanyagolható tényező mellett a városi közigazgatási bizottság az előbb emlitett két tényező feltartózhatatlan útját a spekula-törvény végrehajtásával akarja megakadályozni. Olyan kisérlet ez, mintha a vulkán kitörését bádogfedőkkel akarnák elfojtani, vagy a taifun rohanása elé papirfalakat állitanának. De ha a közigazgatási bizottság hisz az árak drágitásának dajkameséiben, ám nézzük már egyszer, helyesebben nézzünk még egyszer szemébe ennek a vádnak.

A közigazgatási bizottság az árdrágulás hathatós ellenszereként az érvényében és alkalmazásában haldokló spekula-törvényt invokálja. Azt hisszük, hogy a közigazgatási bizottság abban az okban keresi a drágulást, hogy a kereskedők túllépik a spekula-törvényben megengedett hasznot. Nem is kell túlmennünk ennél az első kérdésnél, mert a spekula-törvény szigoritott alkalmazásának követelése már ennél az első tételnél megakad. *A kereskedelem egész vonalán nem találunk egyetlen cikket sem, amelynél ma a 30% haszon elérhető lenne.* Pedig ennek a haszonnak elérését maga a spekula-törvény engedi meg s a közigazgatási bizottság által kiküldött comissio minden igyekezete mellett sem fog olyan kereskedőt találni, aki ezt túllépi, mert — nem is tudja túllépni. A konkurrencia megakadályozza ebben még akkor is, ha a büntetés félelme el nem rettentené.

És a közigazgatási bizottság minden igyekezete dacára, az árak mégis drágulni fognak, ha a világpiacon a drágulás tovább folyik.

A mi városunkat nem lehet kiszakitani a világ, vagy Európa gazdasági összefüggéséből. Ha az amerikai gyapottermés rosszul sikerül, akkor minden spekula-törvény dacára drágulni fog a ruházati cikkek ára. A gazdasági összefüggések hatása elől elzárkózni, azok hatásának természetszerü érvényesülését megakadályozni lehetetlenség.

A lei pár napos zürichi javulása pedig éppen nem bázis az olcsóbbodás érezhetésének követelésére. A javulásnak ilyen hatás elérésére elsősorban is tartósan biztositottnak kell lennie. Egyelőre a zürichi kurzust nem honorálta még maga az állam sem. Az utóbbi két hónap alatt az államjövedék minden tételét emelte, s a zürichi kurzus dacára le nem szállitotta. Sőt a közeli napokban emelte a sármási földgáz árát, pedig ennek előállitásához igazán kevés munkaténykedés szükséges, de ez az emelés pontosan kimutathatóan fokozta az árak drágulását.

Ha majd maga az állam kezdi meg az élet olcsóbbodásának honorálását, ha a lei javulásának stabilitása lehetővé teszi az olcsóbban vásárlónak versenye által a drágábban vásárolt cikkek piacra hozásának kényszerét, a szabad verseny megdönthetetlen törvénye szerint, akkor ez lehet majd kezdő lépése az élet olcsóbbodásának, ha azt a világpiaci helyzet is megengedi.

Addig lehet kisérletezni az árdrágitási törvénnyel, komissiókkal razziákkal.

Sőt ennek eredménye is lehet.

Nem ugyan a várt eredmény: az élet-olcsóbbodása, csak éppen ugyanaz, hogy közigazgatási életünk igyekvő katonáiról majd mi is jelenthetjük, amit az az orosz tábornok jelentett a cárnak:

„A Sipka-szorosban minden csendes!"

Automatikusan adják meg az állampolgárságot

A bukaresti sajtó a kiutasitások ellen

Bukarest, február 23. A kamara ülésén Iteanu interpellált a gyógyszerek beszerzése ügyében. Roth Ottó szász képviselő tiltakozik Bianu azon vádja ellen, hogy a sváb nép magyar-barát. Kéri a kormányt, rendeljen vizsgálatot az alaptalan vádak igazolására. Folytatták a honositási javaslatot, amelynek során az igazságügyminiszter elfogadta Ritter inditványát, hogy az ujonnan Romániához csatolt területek polgárai minden utánjárás nélkül automatikusan megkapják a honpolgárságot.

A szenátus ülésén a C. F. R. adósságainak és műhelyeinek ügyét tárgyalták. Vaitoianu közlekedésügyi miniszter közölte, hogy a pénzügyminiszter által adott hitel a közlekedésügyek feljavitására nem elegendő.

A bukaresti Presa legutóbbi száma hasábos cikkben számol be arról a hihetetlen bánásmódról, amellyel Erdélyben az idegen állampolgárokat kezelik. Részletesen ismerteti a kiutasitások és határon túlra szállitások rendszerét.

— A bukaresti-i sziguranca vezérigazgatósághoz — irja a lap — százával érkeznek be az ország különféle részeiből a panaszok. Mi mindig azok közé tartoztunk, akik erélyesen követeltük a betolakodóknak az országból való kiutasitását. Nem is gondolunk tehát arra, hogy kifogást tegyünk az idegenek ellenőrzése ellen. Éppúgy törekszünk azonban a normális állapotokhoz való visszatérésre is, amint óhajtjuk, hogy a külföld bennünket is tisztelettben tartson. Ezért nem találjuk megengedhetőnek, hogy a sziguranca éppen azokat az idegeneket zaklassa, akik a békebeli állapotok visszatérésén és Romániának a külfölddel való összeköttetései helyreállitásán dolgoznak. A munkásokról van szó, akik tisztességes úton keresik meg kenyerüket.

— Romániában nincs munkahiány — folytatja a Presa —, sőt ellenkezőleg az ország természeti kincseinek kiaknázása céljából még több munkaerőre lenne szükség. Helytelen tehát azoknak a munkásoknak kiutasitása, akikre a munkafelügyelőségek véleménye szerint is szükség van, éppen az ország ipara érdekében.

— Éppen ilyen káros a külföldi kereskedők és iparosok kiutasitása is. Az intellektuelek kiutasitása pedig az ország tekintélyének rovására meg-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A fajvédők kikapcsolják programjukból a zsidó-kérdést?

Mit határozott a korona-stabilizáló bizottság — A magyar pénzügy ellenőre

Budapestről jelentik: Ma délben Rakovszky István elnökletével az ellenzék értekezletet tartott. Megjelentek az összes ellenzéki pártok, csupán a demokrata párt megbizottai hiányoztak. Megállapodtak, hogy közös fronton fognak harcolni. Szilágyi Lajos vezetésével vitabizottságot küldtek ki. A fajvédők kijelentették, hogy programjukból a zsidó kérdést ki fogják kapcsolni. Főelv egyelőre a közös állásfoglalás a kormánnyal szemben.

Ulain Ferenc „Szózat" cimü lapjában viszont kijelenti, hogy a zsidókérdés a fajvédelem programjából nem törölhető. Legfeljebb a föllépés enyhitéséről lehet szó.

A jegyintézetben először ülésezett az a bizottság, melyet a szükségrendelet a takarékkorona árfolyamának megállapitására kijelölt. Kifejezést nyert az a kivánság, hogy a dollár természetes árfolyamát tegyék a takarékkorona kiszámitásának alapjává és hogy mindenféle mesterséges paritástól tekintsenek el.

Budapestről jelentik: A magyar pénzügyi ellenőr tisztjére kiszemelt Harding hatvankét éves. Kis banktisztviselőként kezdte pályáját szülőföldjén, Alaska államban. Fokonként haladt, könyvelő, pénztáros, majd a birminghami Nemzeti Bank elnöke lett. 1914-ben meghivták a washingtoni Federal Reserve Bank igazgatósági elnökének. A demokratapárt tagja és az Unió legkiválóbb pénzügyi szakemberei közé tartozik.

A londoni utjáról tegnap hazatért Peidl a sajtó képviselőinek kijelentette, hogy sohasem állitotta, mintha az angol kormány meghivására menne Angliába, ahol semminemü szerződést nem kötött s egyáltalán nem gonolt a kölcsön gáncsolására. Kéri a közvéleményt, hogy a kitalált hiresztelésecknek ne adjon hitelt. Emliti, hogy Londonban találkozott Károlyival. Végül hangsulyozta, hogy utjának eredményével elégedett, mert az angolok melegen érdeklődnek a magyar állapotok iránt.

Szombat estétől hétfő reggelig tilos a szeszkimérés

Az élelmezési munkaadók Kolozsvárt igazgatósági ülést tartottak, amelyen Nagyváradról Fänrich Zoltán és Wégner Mór jelentek meg. Letárgyalták a készülő törvényjavaslatokat, amelyeket a kereskedelmi miniszter a szindikatusnak véleményre megküldött s amely a regáli szabályokat kivánta átültetni Erdélybe. Az ülésen sikerült az Erdélyben most érvényben levő szabályokat a javaslatba felvétetni, megfelelő szigoritásokkal, amelyek az alkohol terjedése ellen szólanak.

Az uj javaslat alapelve az, hogy az italmérési jogok csökkentessenek. Kimondották, hogy szombat estétől hétfő reggelig pálinka és likör nem szolgáltatható ki, csak sör és bor. Fänrich Zoltán és Wégner Mór több módositását fogadták el.

Ugyanekkor a vendéglő és kávéházi ipartársulat is ülésezett s kimondotta, hogy nagyváradi mintára áttérnek az alkalmazottaknál a fixfizetésre s a százalékos részesedés rendszerét megszüntetik.

Ehenhalásra készült két család

A határátlépők nyomoruságáról már sokszor irt a „Nagyvárad". Valami kibirhatatlan nyomor szegődik a magyar falvak tisztabitü parasztjai mögé és nincs kenyér, nincs munka, csak egy van: az éhenhalás biztos reménye. A koronaromlás pedig nagyobb méreteket öltött Magyarországon. A tőzsdebizományosok manőverei messzire nyulnak, Pesten puhaparnás automobilok száguldanak selyembe csomagolt hölgyekkel és közben a magyar biharmegyei Almosdon éhenhalásra készült két magyar család.

*

A konturok éles vonalai — a gazdasági eltolódások borzalmai — megható képben vetitődtek a nagyváradi államrendőrség folyosóra. Ha azt mondjuk, hogy tragédia ez, tulontul kevés a helyzet ecsetelésére, valami prófécialis igét szeretnénk e riportba sürüteni, segélyt kérni embertől, istentől, természettől, attól az istentől, mely elforditotta tekintetét és mélyre sujtott sok csapást elsiratott embereket . . .

*

Paluska Károly és Kovács János álmosdi parasztemberek feleségükkel és kis gyerekükkel tegnap éjszaka átléptek a határt és gyalog Nagyváradra jöttek rokonaihoz. Jószándékukat mi sem bizonyitja jobban mint az, hogy azonnal jelentkeztek a rendőrségen. Minden vagyonukat magukkal hozták egy-egy párnát és más semmit. Egy fillér nélkül jöttek át a határon. Starrak kapitánynál jelentkeztek.

— Kapitány ur, éhen halunk, tessék adni kenyeret — ennyit mondtak.

Jegyzőkönyv felvétel, hivatalos aktus. Átmennek az ügyészségre. A rendőrségi folyosón jön a pék, ropogós zsemlyét árul. Hét leiért vesszünk nekik. Boldogan ropogtatják a puha zsemlyét. Ki tudja mióta nem volt már ilyen a kezükbe.

*

Ahogy jelentkezett Paluska Károly tisztességüséban, katonásan, olyan volt a hangja, mint egy nagyon jó szinészé. Szenvedélyesen törtek elő belőle a zokogásba fulladó hangok és ziháló mellének barna bőre előcsalogott rongyai közül.

Ki tanitotta meg a magyar parasztot az emberi hang szines kezelésére? A nyomor, az éhenhalás réme, az élet, melyek megint belekontárkodtak az irók, szinészek világába és szivszaggató melódiát mondatnak egy emberrel, aki kenyeret akar, semmi mást . . . Kenyeret. (—)

KÁLMÁN
VILÁGVÁROSI ÉKSZERÜZLETE
PIATA UNIRII
SZENTVÁSÁRTÉR

Két váradi pénzintézet mérlege

A „Bihoreana" jubiláris közgyülése — A Nagyváradi Takarék évi mérlege

A „Bihoreana" takarékpénztár, Nagyváradnak ez az egész megyében elágazó és öt fiókintézettel rendelkező hatalmas pénzintézete, mely nemcsak román jellegénél, hanem kiváló közgazdasági jellentőségénél fogva első helyen áll nemcsak a város, de az ország pénzpiacán is, most teszi közzé mult évi mérlegét.

Az intézet most érkezett el fennállásának negyedévszázados fordulójához és ünnepélyes, diszes közgyülés keretében, mely március 6-án lesz az intézet székházában, terjesztik elő ugy az évi jelentést, mint a mérleget, melynek meglepően nagyszerü eredménye tesz a legelőkelőbb tanuságot a „Bihoreana" nagyarányu fejlődéséről. Hogy csak néhány jelentős adatot ragadjunk ki a mérlegből, az intézet az elmult évben 2 millió 269 ezer leinél több tiszta nyereséget produkált.

Ez olyan hatalmas szám, amit az ország kevés pénzintézete mutat fel. A pénztárállomány 3,722 650 lei, a tartalékalap 3,370 000 lei és az intézet betétállománya több, mint 35 millió 678 ezer leit képviel. Az intézet ilyen kolosszális fejlődésében igen jelentős része van Barba Romulus vezérigazgatónak, aki nemcsak elsőrendü bankember, de kiváló és nagy szakértelmü közgazdász.

*

A présztizst, az abszolut banktekintélyt, a közgazdasági életbe vitt föltétlen puritánságot és szoid kereskedelmi szellemet képviseli a „Nagyváradi Takarékpénztár." Nagyváradnak ez a legrégibb és nemesebb tradicióku mindenkor ébrentartó pénzintézete, mely március 4-én délután 4 órakor 77-ik évi közgyülését tartja intézeti székházában.

Az intézet köré csoportosulnak Nagyváradnak és a vármegyének legjelentősebb ipari és kereskedelmi vállalatai, mert hiszen a föltétlen bizalom ugy a részvényesek, betétesek, mint a kereskedelmi és ipari érdekeltségek részéről nagyobb a Nagyváradi Takarék iránt, mint valaha. A sok évtizedes bizalmat még csak erősiti az uj és friss szellem, mely az intézetet arányaiban és összeköttetéseiben csak előbbre viszi. A most közreadott mérleg is az intézet elsőrangu vezetéséről tesz fényes tanuságot. A bank penztárkészlete 3 millió 294 ezer 513 lei, váltótárcája több, mint 19 millió 800 ezer lei, a betétállománya meghaladja a 3 millió 233 ezer leit és évi nyereségként az elmult évben 1 millió 428 ezer 438 leit produkált ez az intézet, melynek vezérhelyén olyan kiváló tekintély és a külföldön is elismert nagy koncepciójú bankember áll, mint Horváth Árpád vezérigazgató és akinek olyan nagyképzettségü igazgató munkatársai vannak, mint dr Szemes Ferenc és Csorey Dezső igazgatók.

Ma, vasárnap utolsó napja
DORIAN FILMSZINHÁZ
SZENT MIHÁLY
Werner Emilia regénye 6 felvonásban.
Főszerepben: Petrovich Szvetiszláv. Dorian sláger film.
Ma, vasárnap utolsó napja
Hétfőn jön Hétfőn jön
Fatty mint nőgyülölő
4 felvonásban.
A tizennegyedik vendég
Dráma 5 felvonásban.

Ne féljen, nem sir a gyermeke, ha Höfer-gyermekhintőport és Höfer-gyermekkrémet használ

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

„Nem ad földet a Braziliai állam"

Herberger Gyula—Dávid Dezső

I.

Mikor a délamerikai kivándorlás embertelenségeiről megkezdtem riportjaimat, megirtam, hogy a Cunard Line Rimanóczy-utcai főügynökségére egyik szerencsétlen kivándorló azzal hivta fel figyelmemet, hogy az ügynökség alkalmazottai egy gyönyörü délamerikai fényképekkel diszitett könyvet mutogatnak a horogra akadt pasasoknak. A szép tiszta farmerházak, pálmás ligetek a tropus szépségei még az ügynököknél is szebben beszélnek, de azt elhallgatják, hogy az a rabszolgatartó ültetvényeseké s nem a kivándorlóké. Mikor ezt a könyvet kértem, azt mondták, ilyesmi nincsen. Később véletlenül az egyik igazgató, aki az eltagadásról nem tudott, mégis csak elővette. A főügynök Herberger Gyula által kiadott csalétek könyv volt, amelyre most, mikor ismét megkezdem később elmagyarázandó okokból félbenhagyott riportjaimat, azért kell visszatérnem, mert sok szerencsétlen magyar család siratta meg a szép képeket. Herberger könyvébe arcátlanul a délamerikai magyar királyi konzul személyét is belefonta, jól tudva, hogy őt Romániában nagyon késő re foghatják felelősségre érte, ellenben a konzult kormánya felelősségre vonta és igazoltatta és nem valószinü, hogy nem ez az ügy volt oka visszahivásának.

Dávid Dezső — a krisztus.

Tegnap néhány helybeli ur a Délamerikai Magyar Ujság egy példányát hozta szerkesztőségünkbe, amelyet cikkeinkből már ismert Éber István küldött a következő rájegyzéssel:

Kérem ezen ujságcikket a „Nagyvárad"-ban leközölni. Ezen kivánságukat kérik a San Paaloi magyarok, igy tán kevesebb lesz az áldozatok száma. Éber István.

A cikkből kiderül, hogy a délamerikai kivándorlás egyik ügynöke nevezetesen Dávid Dezső nemcsak kivándorlásra csábitotta az embereket, hanem előre **még itt részvénytársaságot alapitott** a Braziliában alakitandó szövetkezetre. A részjegyekért fejenként 500 leit felvett s Braziliában elfelejtett elszámolni, nem is beszélve a szövetkezetről. De minden nyomoruságról hiven beszámolunk a hosszu nyilttéri közlemény részletei, mely egyben élénken rávilágit az emberkereskedők lélekbefonó munkájára:

„Dávid ur jól fog emlékezni ránk, mikor a mi családaink között otthon sok napokat töltött el. Etette, itatta magát, szép képeket festett nekünk, azt mondta: Gyerekek, egy pár hónapig meg kell szenvednünk, amikor három-négy transzport kijön Braziliába, elfoglaljuk az állam által adott földeket, a márkészen álló házakat s minden gyermeketek 16 évig köteles lesz felsőbb iskolába járni s addig, amig ez el nem következik, azt a pár hónapot fazendán töltjük együtt, úgy kapálok, mint ti, mig a sajátunkba bemehetünk. A sajátunkba majd egy nagy szövetkezetet fogunk feállitani saját pénzünkből, egy darab ilyen részvénynek 500 román lei lesz az ára.

Mi is eladtuk házainkat, pénzé tettünk mindenünket és mert Dávid ur azt mondotta: Emberek, akinek egy pár száz leje van, fizesse be nálam részvények fejében, hisz Braziliában ugy sem kell pénz, az állam a gazdálkodáshoz mindent ad, legyen letétbe pénzetek én nálam, **hisz én mint Krisztus vagyok köztetek s ha kell, értetek meg is halok.** Hát mi ezt nem kivánjuk. Hanem Dávid ur minket élve tett a földbe, mert ő toborzott össze bennünket Herberger Gyula urnak ő volt az egyetlen embere, aki kivándorlásra tudott minket rábirni. Minden embernek volt otthon saját háza és földje. Ő adatta el velünk házainkat és hagyatta el a szülőfalunkat.

Alig hogy megérkeztünk az emigrációs házba, meglátogatott bennünket a magyar királyi konzul ur s kereste Dávid urat. Mikor kérdeztük a konzul urtól, mi lesz velünk, megfogjuk-e azt kapni, amit otthon igértek? Fillinger konzul ur kijelentette, hogy „Herberger becsapta magukat", az, amit igértek, kolonizálásról szó sem lehet, **az állam földet, mint azt önöknek igérték, nem ad.** Mit volt mit tenni, kimentünk Mogalhaes birtokára, neki fogtunk kapálni. Én például feleségemmel kapáltam két ezer kávéfát. Mig a hazai zsir és szalonna tartott, addig valahogyan csak megvoltunk. Szerződésünk ugy szólott, hogy két hónaponként leszünk elszámolva, de fájdalom, mikor a két hónap eltelt, nemhogy pénzt nem kaptunk, hanem mi tartozunk még. Kijelentették, hogy ha pénzt akarunk keresni, dolgozzunk sötéttől sötétig, vasár- és ünnepnapokon is, együnk kevesebbet, akkor nem lesz annyi adósságunk, talán majd pénzt is kapunk.

Kórházba kerülnek a gyerekek és az asszonyok.

Puliszkától s a cukor nélküli kávétól gyermekeimet agyon éheztettem, feleségemet agyon kinoztam, hogy adós ne maradjunk. Nem is maradtunk adósok, de pénzt se kaptunk. Eladtuk az ünneplő ruháinkat, ágyi ruháinkat s azzal bejöttünk egy gyárba dolgozni. Ugyancsak a napokba jött be egy falunkbeli, aki harmadmagával dolgozott, ami ruhája volt, lefoglalták s csak ami rajta volt, azt hozhatta el.

Turbuk Antal, Kiss Ferenc, Kántor Ödön, Kiss Lajos, Benkő Márton, Turbuk Márton, Dávid József, Orbán Gáspár, Pál József, Kovács Lőrinc."

A D.-A. M. U. szerkesztősége még hozzáfüzi: Tudjuk, hogy a volt konzul feltünő érdeklődéssel várta Dávid Dezső jelzett érkezését, mely csoportról-csoportra ujból jelzettet, amig végre megtörtént, hogy Dávid megérkezésekor azonnal külön vált az embereitől és a legártatlanabb fellépéssel a volt magyar kir. konzulátuson sirva, azt vallotta, hogy ő is áldozata Herbergernek, tanu előtt kijelentette, hogy első és legszentebb dolga lesz az általa ily rút módon (ámbár jóhiszemüleg történt volna) becsapott honfitársak kártalanitani és az általa aláirt szelvényeket beváltani, ami ezideig meg sem kezdődött. Csak nem tudjuk azt, hogy mennyi volt a haszonrészesedése az üzleten, melyet Herberger jóbarátjával üzött Erdélyben.

Körséta a szegénysoroh

Jellegzetes korkép, a háboru utáni évek financiális és társadalmi leromlottságát osztentáló tünet, hogy az élelmiszerpiactól eltekintve, a zsibárus-fertály ma a vásár legforgalmasabb helye. Látogatói közt feltünően sok a kinnal tisztárakefélt, kalapos elem, mely régente még véletlenségből se tévedt volna erre, de az eladók közt is gyakori ez a typus. Most kialakuló typus, történelmi typus, valaha nagyaszszony, csibuk-pipás tekintetes ur, ma: „nézze öregem", „hallja asszonyság...!"

— Hogy az a nótáskönyv ottan?

— Nem nótáskönyv, német irás

— Kinek kell az máma...!

Anyó rezignáltan bólogat, mint valami megbillent fejü, régi nipp-figurácska.

— Könyvekre kicsi a jövő — szól le hozzá oktatólag a vállán át egy terebélyes kofa, jártas szakmabéli, majd szapora nyelvvel hadarja a magáét:

— Itt a vásár, itt a nagyszerü vásár! Kilenc tojás Erzsébet királasszony képe üvegestül! Rékli, csizma, kávédaráló: itt a vásár, itt!

— Ehol egy szatyor kukorica! Adom a mellényért!

— Gazdád is makkon pendült, edd meg magad!

Hullámzik az emberáradat tovább. Lejjebb egy ködmenes afyafi rendőr után kiáltozik, kis hijján ráboritanak egy kosár tollat.

— Ezt vegye meg lelkem! Ilyen vánkosa még a refegtusnak sincsen!

Szűrös, kampósbotos pusztai ember esik szavával a kinálatba:

— Kinek kell hetes!? Hetes, udvaros, jószággal járatos...? Meggyőződés nélkül mondja, nem is vár feleletet, odábbál. Jó párszor megkerülhette már a vásárt hiába, de azért fujja a mondókáját konokul. Talán nem is rosszul sejti, hogy azok közül, akik valaha számadó-cseléddel felezték a gazdálkodás gondját: itt ma többet talál, mint bárhol egyebütt... Elsodorja a tömeg ezt a darab bárányborbe-kötött, lábonfelejtkezett történelmi relikviát is. Eltakarja a sor végén nagyhalom vasáru, mosógép, rozsdás szerszámok.

Egy régi-rendszerü, kintorna-forgatytyus Singer-masina mögött sorba falusi asszonyok állnak. Mind ki akarja próbálni a járatát. Nevetgélnek, egy tréfás suhanc fölkapott a szomszédos ponyváról valami zöldcsótáros női kalapot. Megrajcsúroz vele, visszateszi, eliramodik. Majd letipor a járó közepén egy uriforma, keménykalapos emberkét, aki féllábon ugrál, cipőt próbál.

1 V-A-G-O-N 1
TAVASZI SZÖVET ÉRKEZETT
A KÖRÖSPARTI ÁRUHÁZBA

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

— Bájinak nem jó a fűzős, cúgosat lelkem!

A kofa biztatja kegyetlen humorral:

— Cúgos lesz az, mire megindul benne!

A kis ember kényszeredetten nevet, nyilas harisnyáju lábát leteszi kényesen egy lap papirosra.

— Nem szeretem a formáját.

— Nem? Hát akkor menjen a cukrosboltba másért! Ilyen harisnyával ne az ócskasoron vásároljon!

Bedobja a portékát, vissza a ládába, a kopott emberke zavartan kotródik. Túlnan a zsibvásár primadonnája árul. Valamikor Agházi Melinda öltöztetőnője volt, ma mások vetkeztetéséből él. Pongyolák, ruhanemüek közt bőrtokos látcsövet kinálgat:

— Itt vagyok uraság, de közelebb is hozhat! Szép vagyok...? Száznyolcvanért nem kivánhat szebbet! A Fedák Sári biztosan különb! Kisasszony szentem, magának való ez! Ezen az üvegen át látni Földes Miskát nyolctól tizenegyig...!

Már kifut a vásár az utca testébe, a sarkon, egymásnak szembe, két vénség üldögél. Mint két bekötött fejü skelét. Egyiknél semmi látható portéka, másiknak minden holmija egy ócska petróleum lámpa. Vevője akad, lefoglalja. A másikhoz fordulok:

— Mit árul néném?

Titokzatosan kibontja a zsebkendőjét, aranyfoglalatu, rózsaszin fülbevalókat villant elő.

— Ezt tessen megnézni...! Egy illetőé volt valamikor, de én kitagadtam.

Intek, hogy: nem kell. Kilépek a sáros, locsakos aszfaltra. Mögöttem a másik öreg vércsevisitással rikolt:

— Ez a lámpa...? Hogy ez nem világit jól?... Hát akkor világitson magunknak az örök világosság jobban!

A szó elnyulik, terjeng, beleütődik a szegény-vásár rongyos népébe. Sokakon fog majd ez a gonosz kivánság, hozzásegiti őket a rossz táplálkozás és a szellős, fertőzött condrák.

(—y)

Egy ország, ahol nincs antiszemitizmus

Ma, amikor európaszerte szomoru aktualitása van az antiszemitizmusnak s amikor egyfelől az ujraéledő sovinizmusok a zsidóság felszivódását követelik uj népiségekbe, másfelől a cionizmus üzi a maga zsidónemzeti propagandáját nem érdektelen egy Bécsben tartózkodó kinai egyetemi professzor nyilatkozata a kinaiak zsidókérdéséről.

A zsidóság nagyobb tömegekben mintegy kétezer évvel ezelőtt telepedtek meg Kinában Chunan városban. Betelepülésüket követőleg pazar zsinagógát épitettek, amelynek falai mai napig is láthatók Chunauban. Hogy a zsidóságban a lassu aklimatizálódás mennyire faji sajátság, azt misem dokumentálja érdekesebben, mint a kinai tanárnak az a kimutatása, hogy a Perzsiából beszivárgott zsidóság az évszázadok folyamán nemcsak ruhaviseletében, szellemében s abban simult a kinaiakhoz, hogy copfot viselt de az asszimilációt már-már fizikai külsőségekben is feltünteti.

„A kinai zsidó bőre ma éppoly sárga, mint a mienk“ — mondja a professzor —

ami annál csodálatosabb, mert kétezer év történetében nem volt példa rá, hogy a zsidó autochton kinaiakkal házasodott volna. Éppen az egymás közötti keveredésük folytán apadt le a Chunaui zsidók száma annyira, hogy amig kétezer évvel ezelőtt ötven-hatvanezer zsidó családból állt Chunau, kétszáz évvel ezelőtt már csak pár száz, napjainkban pedig mindössze hét zsidó család él az őstelepülésből.

Ez azonban nem azt jelenti, mintha Kinában ma már nem volna tekintélyes számu zsidóság. Bár a népszámlálások nem a legpontosabbak, mégis Kina legutóbbi népességi statisztikája több mint félmillió zsidót tüntet föl, akik természetesen későbbi települések.

Érdekes, hogy a kinai az ott tartózkodó zsidókat „nyugati elemeknek“ tekinti és jóval többre becsüli munkájukat, mint Európa, a kinainál nyugatibb elhelyezkedésü, de általa „keletinek“ titulált orozs-zsidóságot.

Az antiszemitizmus Kinában teljesen ismeretlen fogalom, viszont a cionizmusnak nincs náluk semmi talaja.

Legnépszerübb zsidó ma Kinában egy Chalden nevü nagykereskedő, aki Sankhaiban lakik. Körülbelül azt a szerepet tölti be Kina nemzeti életében, amit Bécsben, Párisban a Rothschildok játszottak. Husz évvel ezelőtt telepedett le Sanghaiban s ma ő a legnagyobb hajózási és export-társaság tulajdonosa. Sanghai szivében olyan nyilvános parkot létesitett, amilyenhez hasonlót még egyet hiába keresni a mennyei birodalomban.

„CARMEN“ hölgyfodrász és manicür szalon, Piata Unirii (volt Szent László-tér) 5. szám alatt.

Estélyi frizurák, hajfestések. Jutányos abonálások.

Ügyes manikürözőnők nagy fizetéssel felvétetnek

SZÉP JÓ OLCSÓ BUTOROK kaphatók az „ASTOR“ BUTOR és FAÁRUGYÁRNÁL

Gyártelep: Jókai Mór-u. 21. Telefon 8-72

Városi lerakat: J. Vulcan (Nagy Sandor)-u 4

Telefon: 6-92.

Füszer- és csemege árúk, olcsó, szolid és figyelmes kiszolgálása VADÁSZ ÉS LONDON füszer- és csemege kereskedésében, Bulevard Regele Ferdinand 10. — Telefon 8. szám.

„Kék csillag“ ★ Áruház Piata Unirii (volt Szent László-tér) Harisnya kezyű, csipke, himzés, D. M. C. és Irlandi cérnák, fejkendő Szabókellékek olcsó bevásárlási forrása!

Női kalapok mélyen leszállitott árban, férfikalapok 130 lejért kaphatók. König kalapgyár Sft Ladislau (Kövös utca) 16.

Kárpitos munkákat elsőrendü kivitelben készit: Gidál Manó kárpitos Posta (Url-)u. 2, Reg. Ferd (Rákóczi) ut 6.

Irodabutorok, parketták Rimanóczy műbutor és parkettgyár rt. Oradea-Mare Strada Clujului 117. Telefon 279.

Üzleti könyveket nyomtatványokat irodai berendezést irószereket papirárukat előnyös árban szállit Megay és László papirkereskedése. Strada Avram Iancu (Kossuth Lajos-u.) 2. Interurban Telefon 623. 1

88 Lei egy pár selyem flor fátyol harisnya minden szinben óriási választék harisnyákban — és fehérnemüekben — Nagy árleszállitás BERMANN Fehérnemü áruházában Sas-passage

SZÜCSÜZLETÜNKET Reg. Ferd. (Rákóczi)-ut 8. sz. alá (Stepper cukrászdával szembe) áthelyeztük ZBORAY GYULA és TÁRSA

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Nincs többé koldus Nagyvárad utcáin

A koldus koresma utolsó mohikánjai

A koldusok eltüntek Nagyvárad utcáiról. A kivihetetlennek látszó csavargó és koldustörvényt keresztülvitték és ezek a szerencsétlen páriák nyomorban eltöltött hosszu évek után végre emberi életet élnek. A járványkórházban elhelyezett koldustelepen koncentrálták az összes váradi koldusokat s ma már hiába keressük az ismerős arcokat, akiknek szánakozva dobtunk apró pénzdarabokat, nincsenek sehol.

... szegény, szerencsétlen, világtalan...

János bácsi, a nagy szál vakember, aki Károly herceg- és Iványi Ödön-utca-sarkán állt mindig kis kékzománcos bögrével kezében, most edényeket mos egyik étteremben. Felesége van és János bácsi idegei nem is birnák a koldustelepet.

A sok hadirokkant és a még több vénasszony, kik uton-utfélen elibünk nyujtották kiaszott kezüket, nincsenek sehol. Eltüntek. Csak a bátrabb cigánykoldusok merészkednek olykor-olykor koldulni, mig a rendőr el nem csipi őket.

*

A koldusok egynémelyikéről valósággal legendák keringtek. A külvárosi nyomortanyákon a koldusok voltak a koronázatlan királyok és sötét titokzatosságba burkolóztak. Sokan, nagyon sokan csak addig voltak koldusok, mig a napi élelemhez szükséges pénzt megszerezték. Este külvárosi korrsmákban itták a kegyetlenül erős szeszt és előadást tartottak a köréjük gyült bámésznépeknek. Ismertem koldust, aki évekkel ezelőtt már felhagyott a „mesterséggel" és falun házat vett magának. Ezek szimulánsok voltak, akik ügyesen húzták maguk után a lábukat, mint a gutaütöttek, vagy tisztaszemükre vakságot hazudtk. De bevált és jómódu emberek lettek az összekuporgatott fillérekből.

A koldusok kilenczen százaléka pedig leirhatatlan nyomorban élt. Ahogy vonszolta magát borzalmas rongyaiban, félelmetesen szánalmas volt. Évtizedeken keresztül halálra itt mindig, hogy megmentik ezeket az elesett páriákat és bizony a társadalom nem sokat tett értük. Sőt semmit. Mert azzal, hogy pár fillért dobtak nekik, azt hitték: minden kötelességnek eleget tettek.

És egy pár iszákos koldus miatt szenvedett a többi is. A közönség azt hitte, hogy minden koldus otthon háromszobás lakosztály tart magának és inas áll a rendelkezésére.

Igy képzelték el otthon a koldust nagyon sokan. Pedig olyan életet éltek, hogy sok uripincsi is belepusztult volna. A Templom-téren egy rendőri razzián láttam, hogy földalatti lakásban éltek a koldusok. Férgek, patkányok nyargaltak a rongyba-burkolt testeken és nem tudtak máshol meghúzodni. És egy négyzetméternyi lyukban három-négy koldus is lakott.

Nem is szabad csodálkozni, ha ittak a koldusok. Ha az alkohol bünfeledtető, akkor a koldusoknak nagyon nagy szükségük volt az italra. Ők csak addig éltek emberi életet, mig az alkohol rózsaszin köde elborította agyukat, addig nem fáztak, nem éheztek és ami a legfontosabb, amig az alkohol fütötte őket, nem érezték, hogy koldusok...

Most már mind fedett helyen vannak, ahol körülményekhez képest jól élnek. És az utcák elvesztették karakterisztikus figuráikat, a koldusokat, a kisgyerekek rémét, kik minden percben eszébe juttatták a járókelőknek, hogy emberek vagyunk...

*

Az aradi-út végén és Velencén van egy-egy tipikus koldus lebuj. Már a multé, nem járnak ide a koldusok éjjeli szállásra, amelyet 3 leiért kaptak. Egy pár koldus még mindig be-benéz ide, de ezek már nem koldulnak és nem lehet megállapitani, hogy miből is élnek.

Szombat este valami nagy örömük lehetett, mert kegyetlenül mulattak — egy féldeci szesz mellett. Egyik béna volt, a másik nagyon öreg, töpörödött őszszakálu ember. A tulajdonos szurosszemü, pocakos bácsi velük mulatott. Még egy szál cigány is volt.

— Igyatok-egyetek ma ingyen — kiáltotta a tulajdonos — mert ma nekem jó a kedvem. A két koldus mohon itta a szeszt és a kegyetlen rosszu muzsika mellett énekeltek is. A tulajdonos kezdte, a két koldus kontrázott:

Valakit szeretek, valakit imádok,
valakit keresek, valakire várok,
keresem a boldogságom, keresem a párom,
seholse találom...

Bús magyarnóta és a három öregember sirt keservesen, elandalogva a nótán, amely kitudja, mit idézett emlékezetükbe. Vagy talán a koldustársaikat siratták, kiket rendes életre fogott a törvény, vagy a komisz életet, amelyben mindannyian olyan elformák vagyunk, egyformán koldusok, még a nótánk szövege is egy: keressük a boldogságot, valakit szeretünk, valakire várunk és seholse találjuk...

(b. gy.)

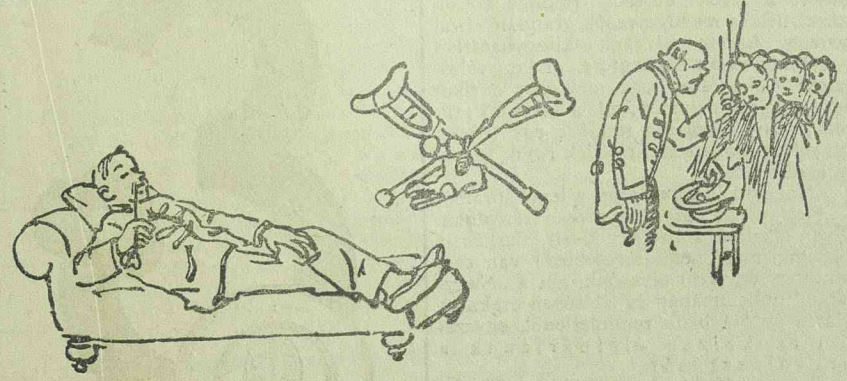

A koldus otthon...

Beszélgetés Gandhival,

India szabadságmozgalmának vezérével

Mahatma Gandhi, az indiai függetlenségi mozgalom szellemi vezére, akit lázadásért hat évi börtönre itéltek és aki büntetéséből két évet már le is ült, február első napjaiban visszakapta szabadságát. Ebből az alkalomból több ujságiró is felkereste Gandhit, aki hosszas vonakodás után néhány percig beszélt önmagáról és az indiai állapotokról.

Romain **Rolland** egy helyen igy ir Gandhiról: „Apró, gyenge testü ember, barna szeme örökké nyugodt, az arca sovány. Legfeltűnőbb rajta, hogy füle menynyire eláll koponyájától. Testét fehér szövet födi, lábai meztelenek, nem eszik mást, mint **rizst és gyümölcsöt**, csak vizet iszik, **a puszta földön alszik és szakadatlanul dolgozik.** A test nem számit nála. Csöndes és udvarias, még ellenfeleivel szemben is szelid, saját maga felől szerényen itél, mint hogyha mindig azt akarná mondani: tévedhetek."

Meglepő, hogy ez a leirás mennyire illik Gandhira, most is, amikor pedig két évet töltött börtönben és el volt zárva éltető elemétől, a munkától. Olyan megértő barátsággal néz szembe azzal, akivel beszél, hogy ez legyen az az ember, akire **számilliók függesztik szemüket és aki a brit imperiumot alapjában ingatta meg.**

— Az Önök fogalmai szerint — kezd beszélni Grandhi, — talán leginkább azzal lehetne hivatásomat kifejezni: hitvalló vagyok. Törhetetlen az a meggyőződésem, hogy nem igazság az, ami velem és a fajtámmal történik. Háromszázmillió ember jelentős suly, hogy azokkal ne játszhassék kénye-kedve szerint egy még olyan hatalmas világbirodalom sem.

De azt a jogunkat nem vitathatja el tőlünk senki, hogy éljünk, ugy, amint magunk akarjuk ott, ahol mi akarjuk, olyan szokások és erkölcsök szerint, ahogy mi azt jónak látjuk. Amikor kimondottuk, hogy az erőszakra, amellyel létalapunkban támadtak meg minket, mi is erőszakkal felelünk,

de erőszak nélküli erőszakkal,

passziv ellenállással, tudtuk, hogy ennek az elhatározásnak mi a jelentősége. Tisztában voltunk azzal, hogy **mindenkinek szenvedni kell az ügyért!** Vártuk azt, ami bekövetkezett.

— Nem ért minket meglepetésszerüen, amikor legkiválóbbjainkat börtönbe hurcolták, tudtuk, hogy ha az angol hatóságokkal való együttmüködést megtagadjuk, ennek igy kell történnie. De kérdem, tudsz nekem csak egyetlen angol tiszt vagy hivatalnok olyan párthivemet mutatni, aki ne a legnagyobb méltósággal viselte volna el, amit a sors rámért és amit saját maga választott? Lázadás ellen vannak fegyverek: felvonulhatnak ágyuk, golyószórok, bombavetők, lángot okádó szörnyek, összelőhetik városainkat a hadihajók, dolgozhatnak a gépfegyverek, politikai gyilkosságokkal szemben megfelelő ellenszer börtön és bitó — de **mit tehet akármilyen államhatalom egy egész népnek összeforrt, bensőséges, egyetlen akarata ellen?**

— Tudtam és éreztem, hogy ami történik, nem azért történik, mert **én vagy egynehány pártvezér kigondolta és akaratát ráoktrojálta a tömegekre, minket felszinre dobott a fajtánk akarata. Ami Indiába történik, történelmi szükségszerüség és annak gátat vetni senki nem fog.**

Arra a kérdésre, hogy a közel jövőben milyennek látja az indiai szabadságmozgalmat és neki magának mik a tervei, mosolyogva elháritó mozdulattal igy felel Gandhi:

— **Hogy mi történik majd azután, az még a jövő titka. Én feltétlenül tudom és** ettől a hitemtől eltántoritani semmi nem fog, hogy a mi mozgalmunké az igazság és

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

feltétlenül elkövetkezik az az idő, amikor India boldog, szabad és elégedett lesz.

Egy angol iró, aki személyesen is jóbarátságban volt Gandhival, egyszer azt mondotta róla, hogy a világtörténelemben csak egy alak van, akivel össze lehetne hasonlitani és az Assisi Szent Ferenc.

Homokóra

Irja: *Pálffyné Gulácsy Irén.*

„Lyukas vászon," meg a „rákászháló"

Gyakori férji körökben a zúgás, hogy az asszonyokon valami egyre fokozódó kézimunka-düh vesz erőt. Az ember hazajön fáradságos munkájából és vidám, beszédes feleség helyett egy hiábavaló szurkálásokba némult, titokzatosan rángatózó gépezetet talál, aki lyukakat vagdos egy ép vászondarabba, vagy rákászhálónak is haszontalan valamit csomóz a tűjével. Szólni nem lehet hozzá, mert akkor nyikorog és pattog, hogy kizökkentették a számolásból s nagyhamar előlről kezdi a boszorkányos müveletet, aminek aztán se vége, se hossza. Kész tiszta égedelem az ilyen maniákusok között élni! Pedig egyre többen vannak, a tömegőrület ragad s hozzá még csábitgatják is egymást! Akinek eddig eszébe se jutott, az is belefog, általános a himvarrás, kötés, horgolás, szurka-piszkálás.

Igy szól a férjek panasza. S hogy eggyel több okuk legyen rá, ime most minden látszólagos igazságuk ellenére magam is a vádlottak oldalára állok, a tűvel, cérnával és ollóval operáló hadviselő feleknek adván igazat.

Panaszos uraimék a női tevékenységnek csak a saját személyükre közvetlenül hasznos részét ismerik el jónak, látják be jogosnak. Elfelejtik, vagy ignorálják azt az igazságot, hogy a nő impulsiv lény; ösztönös megérzéseivel tullendül rajtuk s amihez ilyen megfejthetetlen konoksággal ragaszkodik, amögött nem árt távolabb néznünk, a társadalomnak valami fájó bibéjét keresnünk.

Nyuljunk vissza példáért a multba! A vádtevő urak közül ugyan ki ne hallotta volna aposztrofálni ezt, vagy amazt a dédanyját, aki a pozsonyi diétából, kortyondi cimborák országló dáridójából hazatámolygó életpárját a ciceréi szózattal fogadta:

— Quo usque tandem...?

Vajon mit szólhattak az akkori férjek, kiknek oldalbordái az együttlét óráit szintén kurtábbra nyirogatták, csupán azért, hogy nekidüljenek valami fránya fóliánsnak és abból diákos szókat magoljanak főkötős fejecskéikbe? Alighanem zúgtak őkelmeik is, ám bizonyitja-e ez azt, hogy igazuk volt?

Keressük csak okát a nők korábban divatos latino-mániájának! Mért tanitották az anyák Ovidiusból vett citátumokkal leányaikat az ételek fűszerezésére s mért törülték nyakon fiaikat Horácius idézete kapcsán, ha fűzfaversek faragásán érték őket!?

Tudjuk, hogy a világ négy tája felé hadonászó Magyarországon, a kultura vivmányait kanállal-evő Európa kellős közepében, azidőben alig egy maroknyi magyar intellektuel lézengett. A középosztályt később produkáló kisnemesség stagnáló szellemi életet élt ugyanakkor, mikor pedig gólyalábokon is rohanva kellett volna pótolnia a kultura ösvényén azt az utat, melyen ez a nép késöntámadt országló kedvében a többitől lemaradt.

Az asszonyok intuiciója a kor szükségletét érezte meg. Ösztönszerüleg nyultak a diákos könyvekhez, ösztönszerüleg forditották a családi érintkezés és a társalgás nyelvét a tudományok akkor használatos nyelvére, hogy pótoljanak egy olyan hiányt, amit sokkal korábban sejtettek meg, semmint arról számotadni tudtak volna.

— Kultura — fognak legyinteni az elégedetlenek. — Itt most nem arról van szó! Itt a szó a kilyuggatott vászonról és a rákászhálóról volt.

Jaj, nyüglődő uraimék, a társadalom átnézletében nemcsak egy szempont: igen sok megoldást váró szükséglet hemzseg ám! Mit felelnének például arra a föltevésre, ahogy a nő „rákászhálójával" talán az adott időnek épp legmélyebben úszkáló szociális problémáját halássza ki akkor, midőn gyanusan járványszerü kedvtelésével, kézimunka-divat csinálásával, a kereslet növelésével, ezernyi asszonytársának nyit munkaalkalmat, módot a megélhetésre?

A valószinüség igen kézenfekvő. A háboru folyamán tengernyi eléhezett-arcu szoknyás proletár tódult elő az ismeretlenből a kenyérkereseti források minden ága felé, kiket aztán a békekötés után visszaözönlő férfi-munkaerő megint kiszoritott. Nem látunk többé női kalauzokat a villamosokon, sem levélhordónőt a postán, a hivatalokban is egyre gyérebben találkozunk velök. Pedig ezek a nyomoruságba visszasülyedt teremtések mégis megvannak valahol és élniök kell valamiből!

Állitsuk még jobban élére a kérdést! Mit szólnának a vádtevők ahoz a távolabbi perspektiváju föltevéshez, hogy — mint a latino-mánia ideiében — megint a kor követelményét érzik meg az asszonyok? Azt, hogy a fokozott produkció kora jön, hogy csak az a faj marad fenn, mely dolgozik, termel és készleteket halmoz, melynél a munka már nem is annyira kényszerü kötelesség, mint inkább játék, szórakozás...?!

Kisérelják meg talán a dörmögők, az „ép vásznon" „ok nélkül" szurkált lyukacskák ablakain keresztül ezekre a lehetőségekre látni s akkor megbocsátják feleségeiknek, hogy mulattatásuk helyett — valami ösztöndiktálta állhatatossággal — mennek szőnyeget szőni, jumpert, hálókat bogozni, kézimunka-divatot csinálni.

A levélkosárból

Sok furcsaság gyülemlik össze egy ujságszerkesztőség levélkosarában. Szegény, elesett emberek kérései, rajongó költők versei, lelkes regényolvasók gratuláló sorai Lovassy Andor bátyánk kifogyhatatlan mesélőkedvének dicséretére, olykor változatosság okából egy-egy névtelen levélke; de a sok kuriózium közül is kikivánkozik valamennyi furcsaság tetejébe egy irás, a mit minap hozott az Érmellék egyik városkájából a posta.

Megható bizalom árad a levél soraiból a „Nagyvárad" szerkesztősége irányában. Olyan bizalom, amire egy kicsit büszkék is vagyunk, mert nem kevesebbről van szó, minthogy egy régi olvasónk, aki a „Nagyvárad" judiciumában és izlésében csaknem félszáz év óta bizik rendületlenül, egyszerüen ránkbizza életpárjának a megválasztását.

Február 10-iki lapszámunkban ugyanis az alábbi apróhirdetés látott napvilágot:

HÁZASSÁG.

Egyedüli iparos özvegy idősebb férjet keres, pénze, ingósága van. Levelet „Jó gazdasszony" jeligére a kiadóba.

Néhány nap mulva nem „Jó gazdasszony" jeligére ugyan, de a „Nagyvárad" szerkesztőségének cimezve érkezett ez a levél:

„Nagyságos Főszerkesztő Uri
Nagyvárad.

Olvasom a 10-i szám házasság rovatában, hogy egyedülálló iparosné házasságot hajlandó kötni idősebb férfivel. Hát én kérem a Tek. Szerkesztőséget, ezt az ügyet belátása szerint azzal a hölggyel megbeszélni. Eredményes megbeszélés után fáradjon ki a hölgy X. városkába (s itt a helység és házszám, valamint név pontosan megjelölve.) Bizom a Tek. Szerkesztőség választásában, mert a Nagyváradnak negyven év óta vagyok előfizetője s nagy hálára leszek kötelezve, ha ezt a dolgot nyélbeütik."

A levél csattanója azonban csak most következik:

„Egyszersmind arra is kérem a szerkesztőséget, tessék kitenni a lapba, hogy köszönetemet nyilvánitom mindazoknak, akik feleségem halála alkalmából részvétüket kifejezték."

Készséggel hozzuk össze negyven esztendős előfizetőnk házasságát s ezuton is felszólitjuk az idézett apróhirdetés feladóját, hogy a hymen megbeszélése végett jelentkezzék szerkesztőségünkben annál is inkább, mert a párti nem igérkezik utolsónak: lévén a levél irója kávés és szállodás.

Az „Acélhang" Dalkör
müsoros utolsó
Farsangi
Táncmulatsága
a Kath. Körben
Kezdete este pontosan 9 órakor.
Március 1

Ha van nemesitett más
Lucerna
Lóhere
Bükköny és
Képmagvak
Vetőmagvak
Virágmagvak
Szőlőoltványok
CHINOIN NÖVÉNY ÉS ÁLLATVÉDŐ SZEREK KAPHATÓK
SEMINA Bognár és Steiner magkereskedése
ORADEA MARE str. I. vulcan (Nagy Sandor-u.) 4.
Telefon: 14 40. — Kérjen árjegyzéket.
Detail elárusitás:
Vadasz és London
fűszer- és csemege kereskedésében.
Bulevard Regele Ferdinand 10. Telefon: 8.

Nem üres reklám Jól olcsón vásárolhat
!
WITRAELNEL Amvram Iancu (Kossuth-u.) 5
Női és férfi szövetek, flanel, schifon, vásznak, stb.

ELIDA
FÜRDŐSZAPPAN
világhírű

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Pesti korképek

Az ideges tisztviselő. — A barátságos kutya és a barátságtalan ember.

A mai keserves életküzdelem a legdusabb termő talaja szegény, agyonsanyargatott idegeink betegségének. A mai időknek ezt a nyavalyáját nem egyszer tapasztalják az ügyes-bajos felek egy-egy hivatalban is, az élethárcban kimerült, végelidegesedett tisztviselők részéről. Így azonban az idegeskedés magán a tisztviselőn is megbosszulhatja magát. azt ez az eklatáns eset is bizonyítja, amit most beszéltek el nekünk. Egy kincstári hivatalban történt, ahol egy ügyvéd nagyobb összeget: mintegy ötvenmilliót vett föl. A pénztáros elé számlálja a banklegyeket, az ügyvéd átveszi s félrehuzódik a rácsos ablak mellett, hogy még egyszer megolvassa a pénzt. A pénztáros már a következő féllel számol, amikor az ügyvéd visszaszól:

— Kérem, pénztáros ur . . .

A pénztáros nem felel.

— Pénztáros ur kérem, — ismétli az ügyvéd.

A tisztviselő felüti a fejét rubrikái fölül:

— Nem látja, hogy mással vagyok elfoglalva?

— De én csak azt akarom mondani . . .

A pénztáros most már mérgesen pattan föl:

— Micsoda dolog ez? Önnel már végeztem! Mit háborgat tovább? Nézze meg az ember . . .

Erre már az ügyvéd, aki pedig csodálatosképen még manapság is megőrizte a hidegvérüségét, szintén kijö a sodrából:

— Na, hát ez már mégis több a soknál! Mikor épen az ön érdekében azt akarom bejelenteni . . .

A pénztáros már nem bír az idegeivel, harsog a a hangja:

— Hagyjon azonnal nekem békét! Ha távozzék, különben . . .

Nagy lárma támad. A két ellenfél szikrázó szemmel áll szemben egymással. A pénztáros a szolgával akarja kivezettetni az okvetetlenkedők. Sőt rendőri emleget. A viharra kijött szobájából a főnök is, hogy igazságot tegyen. Nyugalomra inti a háborgó feleket. S megkérdi az ügyvédet: mi baja a pénztárossal? Mit akart hát neki voltaképen mondani?! A pénztáros, az izgatottságtól még mindig remegve lesi, hogy mit fog hát felelni erre az izgagáskodó ügyfél?

Az ügyvéd pedig csak ennyit mondott a főnöknek:

— Csak arra akartam figyelmeztetni a pénztáros urat, hogy tízmillióval többet fizetett ki nekem, mint amennyi jár . . .

*

Pár szóban elmondható az alábbi kis eset, minden kommentár nélkül, mert hiszen magától is kiviláglik az, amit belőle kiolvasztani akarunk: egy kis adat az ember természetrajzához 1924-ben. A déli órákban a Kossuth Lajos-utcán slet egy hölgy, pórázon vezetve szép, nagy farkaskutyáját. A hölgy igen jól öltözött, elegáns, az u. n. „jobb társasághoz" tartozhatik. Vele szemben jön egy házaspár, rendes öltözetü, amolyan „müvelt középosztály"-beli. A kutya — miért, miért nem?! — roppantul rokonszenvesnek találja a szembejövő idegen urat és hölgyet mert farkcsóválva, hizelkedve törleszkedik hozzájuk és értelmes, barna szemeit rájukemelve, szinte odakínálja a fejét simogatásra. A házaspár szinte megtisztelve az előkelő kutya kedvességétől, megáll, az asszony megsimogatja a kutya fejét, a férfi pedig télikabátját kigombolva, cukorért kotorász az ziső kabátja zsebében. Mindez egy szempillantás nüve. A következő pillanatban már a barátságos farkaskutya barátságtalan urnőjének rideg, leírhatatlanul éles hangja szól bele a percnyi idillbe: „nem kell itt barátkozni. Gyere, Hektor!" — Hogy ez kinek szólt, a kutyának, vagy az ismeretlen házaspárnak, azt nem tudni. Valószinü azonban, hogy nem a kutyának, mert manapság már ember és ember az egymás ellensége és aki ma a budapesti utcán barátságosan közeledik hozzánk, az csak — állat lehet.

* **Brázay Kalogén fogkrémjét használja, hogy foga ragyogó fehér legyen. Mindenütt kapható.**

Miről nyilatkozik Mac-Donald kisasszony

Mac Donald sok nyilatkozatot közölt már az európai sajtóban. Politikailag közel sem olyan fontos, de érdekesnek érdekes az a nyilatkozat, melyet az angol miniszterelnök leánya, Mac Donold Izabella kisasszony tesz egy ujságirónak.

Az angol miniszterelnök lánya husz esztendős, de sokkal kevesebbnek látszik, már a nyilatkozatából is. Egyáltalán nem a régi-módi angol leány, arca nem alma-arc és állán nincsenek gödröcskék.

Ezt mondta az ujságirónak:

— Most már én vezetem a házat. Miért is ne? Már husz esztendős vagyok. Mindenkinek mondom, de nem akarják elhinni. Tudom, merészség, amire vállalkozom, de van bátorságom. Roppant büszke vagyok az édesapámra. Hogy mivel töltöm az időm? Háztartást tanulok egy iskolában, de nem szeretem. Remélem, hogy pár hét mulva már be is végzem. Őszintén bevallom, hogy a háztartási dolgok nem nagyon érdekelnek. Sokkal jobban szeretnék fizikát tanulni, az a szenvedélyem. Szeretem a regényeket. Különösen a szenvedélyes regényeket. Szeretem a zenét, de a táncot nem. Utálom a jazzbandot. Golfot játszom és hockeyt.

Igazi szocialista lány a tudományos és táncellenes nézetével. De a londoni szocialista asszonyok nincsenek vele egy véleményen s most egy kört alakitottak, melyben leckéket vehetnek a jó modorból, müveltségből és megismerkedhetnek az előkelő társadalom szokásaival, táncaival. Mac Donald kisasszony ugy látszik — egyénség. Igy nyilatkozik egy igaz szocialista — leánya.

---

* **Manometer! mérleg, súly és mindennemü mérő müszer hiteles javitását, telefon-felszerelést! eszterga és minden fém-ipari munkát legszolidabb árban készit és javit. Rajz Andor elektro- és precizió-mechanikai müintézete Szalárdi-utca 9. szám. (Rosenzweig-palota.)**

* **A vasöntőde „Acélhang" dalkörének utolsó farsangi táncmulatsága.** A távozó farsang még egyszer kitombolja magát. Jó kedvet, örömet és vidámságot szór az emberek közé az „Acélhang" március elseji mulatságán, mely a Katholikus Körben lesz megtartva 9 órai kezdettel. A müsoron az Acélhang dalkör mükedvelő gárdájának legjobbjai szerepelnek, közöttük a jól ismert Haláti-nővérek, akiknek szinjátszó tehetségükről már régen meggyőződtünk. A dalkör is résztvesz a müsorban, egy állat-hangversenyt adva elő, amely minden más várost megelőzve, az Acélhang által lesz bemutatva. A müsor után tánc és szépség-verseny következik, mely egész reggelig fog tartani. Jegyek elővételben Sipos és Reich Bémer-téri papirüzletében és a mulatság estéjén a pénztárnál válthatók.

* **Iparmüvészeti előadások és batik-tanfolyam.** Iványi József Jenő, a jónevü iparművész tanfolyamot indit, melyen a gyakorlati batik-festést rendszeres elméleti előadások fogják kiegészíteni. Tananyag: *a modern lakás müvészi fejlődése, a lakásberendezés, himzésmüvészet és esztétika.* E nagyszabásu tanfolyam most 15-én kezdődik és április hó 1-ig tart. Tekintettel arra, hogy a gyakorlati és elméleti előadások szoros kapcsolatban vannak, később beiratkozni nem lehet. Bővebbet Iványi iparművész mütermében, d. e. 11—1-ig és d. u. 3—5-ig Str. Pasteur 47. (Kórház-u.) I. emelet lehet megtudni.

* **Értesités.** Van szerencsém az uri hölgyek tudomására hozni, hogy mellfüző szalonom kibővitettem a legfinomabb kézzel himzett fehérnemüvel. Raktáron vannak a legdivatosabb modellek, garniturák, combinék, zsebkendők, teljes menyasszonyi kelengyék a legolcsóbb árban. Füzőim és haskötőim bámulatot keltenek. Kesztenbaum Juliska, Bulv. Regele Ferdinánd (Rákóczi-ut.)

* **Az NSE bál.** A 26-iki NSE bálra nagyban folynak az előkészületek. A rendező bizottság a meghivókat már elküldötte. Akik esetleg tévedésből meghivott nem kaptak s arra igényt tartanak, jelentsék azt be Oláry I., vagy Tátray Gusztáv üzletében. Szükséges ez inkább is inkább, mert jegyek csak a meghivó felmutatásával válthatók s a terembe is csak meghivottak léphetnek be.

* **A református énekkar estélye.** A Nagyvárad-velencei Református Egyházi Énekkar március hó 2-án dalestélyt rendez a Kereskedelmi Csarnok termeiben. A tiszta jövedelem az Imaház épitési költségeinek törlesztésére fordittatik. Az estély müsora: Prológus. Előadja: Gargya Géza. Csokonaitól: A reményhez. Előadja az énekkar. Dani és Dini, bohózat. Előadják: Molnár Vilma urleány, Laczka József és Szügyi János. Müdalok. Énekli: Török Margitka urleány; zongorán kiséri: Kiss Magduska urleány. Az erdőben, vigiáték. Előadják: Boros Margitka, Szabó Böske urleányok; Boros József, Laczka Lajos, Dubinszky Péter, Balogh Károly, Szügyi János, Rácz Imre. A kisértet, melódráma. Előadja: Kovács Sándor; zongorán kiséri: Kiss Magduska. Magyar dalok. Előadja az énekkar. Az énekkart Bancsik János karvezető vezeti. A szindarabokat Losonczy Gábor rendezi.

* **Erdélyország trónja előtt.** Zágoni István széles hátterü történelmi novellát ad ily cimen a Pásztortüz legfrissebb számában. Az egri hőst Dobó István állitja müvészi erővel a novella középpontjába. Márki Sándor egy Attiláról szóló regénytémát ismertet. Dienes László: A régi ház cimen finom hangu novellát irt. Boros György az erdélyi magyar irodalom hivatásáról cikkezik. Ady Mariska Ady Endre szülőinél tett látogatásáról számol be és érdekes Ady-reminiscenciákat mond el. N. Jaczkó Olga, Monoston Kamilló, Maksay Albert, Walter Gyula és a tragikusan elhalt Dudinszky Nesztor versekkel szerepelnek. Makkay Sándor, Berde Mária most megjelent novellás kötetét: A vizen holdat ismerteti. E mellett számos érdekes cikk és szemle egészíti ki a számot. Egyes szám ára 15 lei. Kérjen mutatványszámot.

* **A hunyadmegyei hires rablóbanda összes szereplőit bemutatja a „Vasárnapi Ujság" legujabb száma.** Sikerült felvételeket közöl a brassói ref. egyház impozáns emlékünnepségéről, a Chemonixi téli olimpiász részleteiről, továbbá a kolozsvári országos korcsolyaverseny bajnokairól. A Szlovenszkóból az erdélyi magyar irók látogatására lerándult Méca László és az erdélyi irók egyrészének csoportképe szintén ott található a lap hasábjain. Ezenkivül még az érdkesebbnél érdekesebb képek egész sora kergeti egymást a lapban. Az irodalmi és egyéb rovatok szokottan nivósak és változatosak. Egyes szám ára 15 lei.

* **Halálos végű verekedés a Kolozsvári-utcán.** Orosz Mihály országosan közözött betörő tegnap este a Kolozsvári-ut végén egy ismeretlen falusi ember felbujtására megtámadott egy kocsit, amelyen hárman utaztak. Orosz revolverrel megsebesitett egy embert, kettőt pedig sulyosan összevert. A sebesülteket a zsidó kórházba szállitották. Állapotuk sulyos. Oroszt a rendőrség letartóztatta.

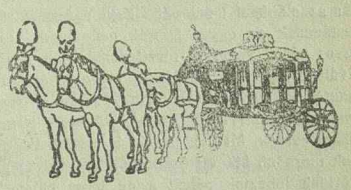

Halálozás

alkalmával a családtagok saját érdekükben keressék fel a Germán Károly utóda „Kegyelet" keresztény temetkezési intézetet, hol a legolcsóbb és legszebb temetéseket rendezik. — Különösen felhivom a közönség figyelmét arra, hogy üzletem a Sas-passageában van a vaskereskedés mellett. Oradea-Mare. Teljes tisztelettel:

Germán Károly utóda Tarsoly

TUNGSRAM

A legjobb villanykörte! Mindenütt kapható!

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Kotillon

(Magyarul „F ü z é r t á n c".)

Irta: NAGY MÁRTON, volt bihari főszolgabiró.

A Nagyváradi Sport Egylet kitünő atlétái táncvigalmat rendeznek a Kereskedelmi Csarnok termeiben e hó 26-án, kedden.

Műsor nem előzi meg a táncot. Helyette kárpótlásul felelevenitenek egy mult századbeli, divatjamult társastáncot: a k o t i l l o n t. S mert a mai táncosgárdából már csak egymagam ismerem ezt a jó öreg táncot, engem ért a kitüntető szerencse: e táncot betanitani, elrendezni és ismertetni. Ez mind az én ifju barátaim óhaja. S bájos olvasónőim tegyenek bizonyságot: lehet-e nekik ellenállani?!

Mondhattam én derék ifjainknak, hogy más idők, más emberek. Ami félszázad előtt élvezetszámba ment táncosnak, nézőnek egyaránt, ma a legtöbbekből lekicsinylő gúnymosolyt vált ki. Vállalkozásom hálátlan szerepbe sodor . . . Nem lehetett őket meggyőzni. Lelkük rajta. Vigaszom, hogy kudarcomban nekik is osztozniok kell majd velem. No de sok más egyébbel talán elviseljük ezt a szomoru sorsot is.

Kezdem az ismertetést.

Mi is volt hát az a kotillon? S miért volt nekünk oly élvezetes?

A „kotillon" francia szó. Annyit jelent, hogy „alsószoknya." Miért neveztek aztán el egy kedves, bájos társastáncot a franciák alsószoknyának, azt megfejteni nem tudom. Legfeljebb sejteni sejtem, hogy talán intimebb körökben a kedélyes francia táncosnők a kotillont — kotillonban járták.

A kotillon, vagyis magyarul „füzértánc" egy élvezetdús, gyönyörü t á r s a s t á n c volt. Franciaországból származott hozzánk. Hazájában táncolták már a XVI-ik Lajos király udvari báljain is. Nálunk a mult század negyvenes éveiben terjedt el. Fénykorát érte el a mult század hatvanas és hetvenes éveiben S táncrendjeinkből a nyolcvanas évtizedben tünt le. Nálunk ma már csak a jó öreg nagyanyók és nagyapók ifjukori báli emlékeiben él.

Az én időmben a szünóra utáni hires soupercsárdásokat követte táncrendünkben a várvavárt füzértánc, vagy francia nevén kotillon. Minden táncos a szive hölgyét igyekezett táncosnőül biztositani a kotillonra, mely nem egyszer teljes 3—4 óra hosszáig is eltartott, ha a főrendező leleményes s a legtöbbször általa a tánc hevében rögtönzött uj és uj figurák — táncrészek — kitalálásában kifogyhatatlan volt.

A táncterem mind a négy oldalát széksorok foglalták el. Ott helyezkedtek el szorosan egymás mellett ülve a táncospárok. A katonai zenekar elkezdte játszani a halhatatlan emlékü S t r a u s s bájosabbnál bájosabb keringő remekeit. A zenei bevezetőrészt áhitatos csendben hallgatta s élvezte végig az egész báli közönség. S mikor a zenekar a tulajdonképeni keringő hanghullámaiba csapott át, felállott méltóságteljesen a főrendező a párjával s felhangzott harsány szava: K o t i l l o n! S erre sorjában, ülés rendjében, felemelkedtek a táncospárok s legelől engedve a főrendezői párt, körültáncolták a nagy termet, nem tolakodva, hanem a sorrendet tisztességel betartva. A táncterem egyszeri körültáncolása után, a rendező jelszavára, ki hazatérést vezényelt, elfoglalta minden pár az előbbeni ülőhelyét. Ezután kezdődtek e társastáncnak az egyes figurái, melyekben vagy csak egyes párok vehettek részt, amint őket a főrendező kiválogatta, vagy az összes táncospárok. Ezek a táncrészek, ugynevezett figurák aztán egészen a főrendező szeszélyeinek voltak alávetve. Nem voltak sablonszerüek. Mi még abban is eredeti fickók akartunk maradni, kik tartózkodtunk egymás utánzásától. Előttünk lebegtek példái a mi hires bálrendezőinknek: C z i f f r a Gerőnek, L i p o v n i c z k y Sándornak, báró M i n u t i l l ó őrnagynak, a legsnájdigabb három walzer-táncosnak és kotillon-rendezőnek.

A kotillon-figurák tehát egészen a rendező izlésének, ötletességének voltak alárendelve elrendezéseikben. A nagy körnek (ronde) s körsétáknak azonban nem volt szabad elmaradniok. Belevittük a különböző társasjátékokat is a kotillon-figurák közzé. S minden ilyen táncrész egy általános kotillonnal végződött, melyben mindenkinek részt kellett venni.

Legvégül aztán behozták nagy kosarakban vagy tálcákon a szép kotillon-jelvényeket magukban foglaló nagy levélboritékokat, melyeket kiosztottak a fürge segédrendezők a táncosnők között. S megkezdődött a csillogó szép kotillon-ordók feltüzése a kitüntetett táncosok mellére. (Némely kedveltebb táncosnak még a frakkja hátára is jutott!) Ez természetesen „Hölgyválasz" mellett folyt le, sokszor egy teljes órát is igénybe véve. Nem csoda, hiszen némelyik fáradhatlan táncosnő husz táncossal is végigkeringőzte az öreg „Fekete Sas" nagytermét.

Még adós vagyok a felelettel, miért szerettük mi különösen ezt a jó öreg társastáncos, a kotillont. Hát hogy is kezdjem csak?

Ugy volt bizony kérem ezekben a régi jó időkben, hogy az akkori leányzók még nem élveztek oly majdnem korlátolatlan nagy szabadságot. Odahaza nem fogadhattak s az utcára nem mehettek — g a r d e d e s D a m e s n é l k ü l! A kotillon alatt azonban 3—4 órán keresztül, őrizö nélkül, cseveghettünk háboritlanul szivünk kiválasztottjával. S ez nekünk olympusi gyönyörüség volt! . . .

Tehát viszontlátásra az NSE holnaputáni bálján a Kereskedelmi Csarnokban!

Müvészi plakátok

Az épületben, ahol dolgozom, az emeleten plakátgyüjtemény tárja fel a plakátkészités titkait. Egy korszak izlése tükröződik vissza a plakátokból, mert a p l a k á t a k ö z i z l é s s a plakát kultur- és kortörténeti dokumentum.

A plakát nem egyedül a kereskedő segitő eszköze vásárlók szerzéséhez, hanem a gazdasági élet egyik szerve. A hirdetőoszlopokon és falakon összpontosul mindaz, ami vevőt vagy eladót keres, az ipar, a kereskedelem minden portékája a rossz regényektől a fényüzési cikkekig, ott torlódnak össze az ujságok hirdetései mellett a hatóságok hirdetményei, szociális dokumentumot adva a ma nagy erőfeszitéseiről. A müvészi plakát tehát életszükséglete a kulturembernek, mert megkivánja, hogy izléséhez mérten irányitsák figyelmét arra, aminek megvásárlását és hangulatát tőle kivánják.

Müvészi plakát. Ez most a jelszava a közönségnek. Ismerek egy sokat utazó urat, aki csak azért vásárol bizonyos márkáju német cigarettát, mert a plakátja s külső kiállitása tetszetősebb. A müvészi megoldása a plakátnak azonban nem szabad, hogy tultengjen a cél rovására s célját téveszti a plakát, amely tullő azon, amit mondani akar.

A plakátoszlopokon levő plakátok célja csak anynyi, hogy az arramenők figyelmet képpel és rövid szavakkal valamire felhivja. Az az idő, amely a plakátnak e célra rendelkezésére áll, pár pillanat, pár másodperc s alig 10 lépés távolságu tehát az a feladata, hogy az arramenő figyelmét elfogja, még ha nem is akarja tudomásul venni a sétáló, hogy mit mond a plakát. Ha elfogja a figyelmet, magára vonja az érdeklődést, a hatás olyan, mint a leideni palacké. A plakát tartalmát a nézőbe átömleszti. A plakátnak tehát kényszeritőnek kell lenni s rövidnek, nem szabad talányt adni a nézőnek, rövidesen kell közölnie, amit akar. Ezzel ellentetes az állandó, belső plakát, amely a tartós hatásra készül, nem gyors a hatása, hanem tartós s erősödő. Ezeket a plakátokat az irodákban, üzletekben függesztik ki, de ezek nem lehetnek az utcai plakátok megkisebbitett formái, mert az utcák erőstónusu plakátjának hatása a zárt területen nem mindig elviselhető. Más plakát kell az utcára, más a vasutra, más az enteriörbe.

A plakát rajzrészének valamely márkára vagy szóra kell irányitani a figyelmet s ezzel a néző vásárlási kedvét s elhatározását fel kell ébreszteni. A szövegrésznek nem szabad hosszunak lenni s csak a legszükségesebbre szoritkozni. A képnek villámszerüen kell hatni s ha az érdeklődést felkeltette, már teljesitette hivatását. A jó plakát sokat ér, mert az emberek tudatába viszi át az ipari cikkek, készitmények, mindenféle produktumok megjelenését, használát, célszerüségét s mindazon előnyöket, amelyek a kulturéletben mindenkire nélkülözhetetlenek.

Minden jó plakát egy jó ötlet. Nézem a falakon F ö l d e s Imre müvészi plakátjait és sikerültnek találom a Derby-plakátot. Három cipő, sárga, vörös és fekete, mint lovak, hátul maradnak a futtatáson, elől egy elegáns derby-cipő érkezik be hátranevető zsokéjával a célhoz s rácsúszik a szépen árnyalt DERBY-betükre. A gondolat jó: a cipők a versenyben s győz a Derby. Kitünő a Frommer-tea plakátja, a hóviharban didergő sálosember mohón issza a forró teát, amelynek doboza a havan hever: Frommer.

Sok humoros, derült, tréfás, müvészi plakátot látok a gyüjteményben. Nálunk Romániában kétszeresen nehéz a jó plakát készitése, mert két nyelven kell jelezni a mondanivalót s a sok szöveg majdnem agyonüti a hatást s ezért kevés betüvel sokat kell mondani. Ezek a plakátok, amelyek a S o n n e n f e l d-cégnél készültek, ezt a nehézséget is eloszlatták s ma már nem zavarja a szöveg a plakát hatását, hanem emeli.

A romániai plakát mestere F ö l d e s Imre. Festő és a moziplakáton kezdte, amelyekkel annyi visszaélést követnek el manapság a kontárok. Földes nevelte a közönséget s fejlesztette a kereskedelmi plakátokat. Dijakat nyert s nevelte B i r ó Mihályt. Az Ujság reklámja ma is a Repülőtollas plakát. Készitette a hadikölcsönplakátot, az amerikai propagandaplakátot, a bélyegpályázaton Károly és Zita utolsó bélyegeit ő rajzolta. A polgári sörfőző, a szalámi gyár, a Dido plakát az angoramacskával ismertek mindenütt s hiresek a propaganda plakátja. A sósborszesz, a Menthol, a Mercedes, a Bogsza reklámok átmentek a köztudatba s bukaresti cégek vele készittetik plakátjaikat. A módszere: kevés szinből kihozni a plakát célját, hogy az technikailag is megoldható legyen. Nagy foltok és kevés szöveg, ez a Földes plakátelve, hogy a vevőket a plakáton keresztül lehessen elhatározásra inditani.

A plákáté a jövő, ezt jelenti a romániai plakátvállalat. És pedig a m ü v é s z i plakáté, amely alkalmazkodik a leirt irányelvekhez. A durva plakát a csendesen és finoman dolgozó kereskedelemből lassan kiszorul s csak annak a plakátnak van jövője, amely ha kiált is, de nem izléstelen.

(—s)

Megnyilt a „CHIC" kötött, szövött és uri-divat áruház
Bwdul Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 7. szám.

Tüzifa árak:
Freiberger és Schwartz cégnél
Str. Barierii (Sorompó-u.) 3. Kolozsvári-u. sorompó.
Telefon 529. Telefon 529.

1 m³ I-a bukk hasábfa házhoz szalitva	260 L
1 „ „ cser „ „ „	270 „
1 q I-a bükkfa házhoz szállitva	60 „
1 q botfa házhoz szállitva	40 „
Apritott fa	70 „

Uri fehérnemüek méret szerint
Róth M. Utóda cégnél, Mária királyné-tér 3

Megkezdődött a nagy tavaszi vásár
öltöny és kabát
szövetekben
a szolid olcsó árairól elismert
Postavaria **Székely** posztóüzletében
Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 5

Eredeti angol szövetek
állandó dus választékban raktáron.
Hackmayer
uri szabó üzletében,
Avram Jancu (Kossuth-u.) 2.
Elsőrendü munka — Szolid kiszolgálás

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Drága kis levélke

A Pintér—Parlagi forradalom alkalmával

Írta: Lovassy Andor

Talán nincs a föld kerekségén olyan kedves, olyan rózsaszín lelkű város, mint amilyen te vagy, Nagyvárad vársa! Sem Athén, sem Róma népe nem pártfogolt olyan igaz lelkesedéssel, olyan forró szeretettel a művészeteket és főként a szinházat, mint a te minden szépért, minden nemesért rajongó közönséged.

Évtizedek óta, szent fanatizmussal lelkesednek itt a szinművészetért és vért ontanának egyes népszerű szinészért vagy szinésznőért. Tapsorkános előadások után hány fiakkerből fogták itt már ki az öreg lovakat a vátett, rajongó fiatal jogászok és hirlapirók? Karhányszor csattogott, pisztoly hányszor dörrent egy egy primadonnáért? . . .

Képviselővásztásokon nem volt olyan felfordulás, olyan zenebona, mint a „közönség kedvencének" jutalomjátékán, a váradi szinkörben.

Két pártra szakadt a város népe. A földszinttől, a legmagasabb erzatig, izzó szenvedélyek tüze hevitő a szivekets mint az üvöltő dervisek, véresre tapsolt tenyerekkel hivták a lámpák elé az „Istennőt", a „Diát."

Emlékszem rá, — régen, nagyon régen, — kis diák voltam mé Ditróiné, Eibensütz Mari és Szacsvayé, Boer Emma voltak abban az időben, a régi fődé legnépszerübb szinésznői. Élet és halálküzdelmet vivott ez a két primadonna, a dicsőségért, a nagyváradi közönség szeretetéért. Egy előadás alkalmáv, midőn együtt játszottak az ellenfelek, valóságos forradalom tört ki a nézőtéren. Minket, kis diákokat mint a magyásárolt szavazókat, tapsoló és orditó tömegnek, beváltott a szinházba az állőhelyre, egynehány öreg ur. Szóval eladtuk a lelkünket, a meggyőződésünket.

Lett is ott egy parázs tüntetés, hogy én. — emlékszem — vérs homlokkal hagytam ott a csatateret, de csak előadás után, mert a mi pártunk győzött, lévén keményebb tenyerü és erősebb torku legények a mi szainkban.

*

Évek multán a hires „Elektra" előadás után, életem virágzó napján, mint komoly férfiu, egy kocsiban én is ültem Jászai Marival és a szép Paulayné, Adrián Bertával. A Rhédey-kertben, a mi kocsink körül, ezer és ezer ember hullámzott és éljenzett. A nagy lelkesedés percről-percre fokozódott. A lovakat kifogták és láttam nyergesnek Halász Lajost, rudasnak pedig Szücs Dezsőt. Még talán nyeritettek is, mámoros önkiviletükben.

*

Ezután is szászor megnyilatkozott ennek az éldott közönségnek, a művészetekért rajongó tüzes lelke, egyesülve a szeretetben, szétrobbanva a gyűlöletben, egy-egy primadonnáért, kik aztán elmentek, megvénültek és akiket elfeledtek örökre . . .

Az elődöknek a szellemét, lelkűknek nemes rajzát örökölték a utódok. Bizonyság erre az a bájos és szeretettel megspékelt levél, amelyet száz szinházlátogató, Mecenásnak fiai és leányai, intéztek Parlagi Lajos direktor urhoz, hogy az isteni Pintér Béskét ne bocsássa el.

Nem akarok konkolyt hinteni a perlekedő felek közé, nem is szólok a levél érdemi részéhez, se Parlagi Lajos urra nem kiáltok perrecátot, se Pintér Béskének nem zengedezek halleluját; hanem mint afféle vén Szabir, csak a levél aláiróinak névsorát nézem és mosolygok ravaszul és kacagok jóizűen.

Olyan kedves és formája van ennek a levélnek! Eszembe jut róla egy erdélyi mágnás-asszony, báró Kemény Kálmánné.

Hatalmas és nagy befolyásu uri dáma volt ő. Évtizedekkel ezelőtt politikát csinált Erdélyben is, Budapesten is. Igazi lelkes magyar asszony, kortes a javából! Különösen az egyházpolitikai harcok idején érezték az ő agitálásának a sulyát, lelkes buzgólkodásának az erejét. Ő róla mesélik a gonosz nyelvek, hogy ujévkor ilyen névjegyeken gratulált:

> Boldog uj évet kiván
> Báró Kemény Kálmánné
> és
> férje

Hát kérem alásan, ez a Parlagi Lajoshoz intézett levél is ilyenformán van aláirva: elöl a —né, azután a „férje."

Ugy látszik, a férjek magukban, egyedül nem merték aláirni ezt a levelet. Furcsa is lett volna, ha a félváros asszonynépe, a reggeli lapokból azt olvasta volna, hogy a férjek, egy távozni készülő primadonna érdekében rimánkodnak a szinház direktorának. Ja-ja-jaj! Mi lett volna akkor! Nem is jó arról kérem beszélni. De igy, az asszony által láttamozva, „karonfogva" aláirva, nincsen benne semmi veszedelem.

Vannak ugyan az aláirók között, különösen a végefelé, bátor és elszánt férfiak, akik hitveseik nélkül is tollat ragadtak az isteni Pintér Béske érdekében és ott ragyog a nevük, a drága kis levélkén társ nélkül, pár nélkül; bizonyságául annak, hogy itt a szabadság ragyogó napja süt

---

A lei külföldi értéke'ése és a növekvő drágaság

Mi okozza a lei hosszát? — Semmi se olcsóbb, mondja a szakértelem

Körülbelül egy féléve, hogy a lei elkezdett ingadozni a párisi tőzsdén. A hanyatló tendencia Zürichben elérte a 2.25 svájci frank mélypontot, mely valósággal riasztólag hatott Románia kereskedelmi és ipari életére. Az idegen valuták értékelése rohamosan felszökött és kábító gyorsasággal megindult az élet minden megnyilvánulásában a drágulási folyamat. Nemcsak az import-cikkek ára emelkedett széditő sebességgel, de az élelmiszerpiacon is azonnal megmutatkozott a zürichi értékelés hatása. A lei 30%-os értékvesztesége az azonnali 50—60%-os áremelkedésekkel szemben türhetetlenné drágitotta az életet. A munkabérek emelkedése legkevésbbé sincs arányban a drágulás fokával s a folytonos bérmozgalmakra most talán a lei javulása tesz pontot, ha ugyan a beálló jelentékeny emelkedés *átértékelő leg hat a piacokon.*

Erre vonatkozólag igyekeztünk néhány adatot beszerezni, amennyiben a lei javulása eddig szembetünően abszolut nem mutatkozik a kirakati árakon. A ruha, mely egy esztendővel ezelőtt három-négy ezer leibe került, ma is még 7—8 ezer lei s ugyanilyen arányban drágábbak az összes ruházati cikkek is, a cipő, amelyet a legelső műhelyben 6—700 leiért meglehetett rendelni, ma 1000—1200 lei s hasonlóképpen az élelmezési cikkek: a hus 13—15 leiel szemben 21—24 lei, a zöldségfélék emelkedése szintén közel van a 100%-hoz s ami egy város életében jelentékeny szerepet játszik, a kávéházi árak 150—200%-os emelkedést mutatnak, az éttermi árakban 100—120% a változás. Laikus szemmel a közönség nem tudja mire vélni, hogy

> *az árak, melyek oly gyorsan követték a zürichi paritást hanyatlása idején, miért mutatnak teljesen halotti érzéketlenséget a jelentékenynek mutatkozó javulással szemben.*

Ezekre a kérdésekre ad feleletet a három alább következő interju, melyet a romániai közgazdasági élet jó ismerőseitől kértünk. A feleletek kielégitő voltában nem igen hiszünk. Annyi azonban bizonyos, hogy *egyöntetüen azt szegezik le, hogy a lei az eddigi javulás mértékében érzékenyebben a piac egyetlen relációjában sem fog mutatkozni.*

A belgrádi konferencia és a zürichi kurzus

A lei emelkedését pénzügyi körök Mezei Miklós az Agrárbank igazgatója nyilatkozata szerint a következőkre vezetik vissza:

— A kisantant legutóbbi belgrádi tanácskozásai során a három ország pénzügyi szakértői bizonyos valutáris tekintetekben való együttműködés alapjait fektették le. A megállapodás lényege az volt, hogy az egyes államok valutái az illető pénznem tényleges vásárló értékének, illetve az egyes nemzetgazdaságok szükségletének megfelelően alakuljanak ki és az ennek megfelelően szintén stabilizáltassanak. Ehhez a stabilizáláshoz állitólag hozzátartozik, hogy a könnyebb átszámitás kedvéért bizonyos hányadosok szerint fog megtörténni. *Állitólag a leit a dinárhoz 1:2, a cseh koronához 1:5 arányra nivellálnák.* Tény az, hogy ha ezeknek a megállapodásoknak a megvalósitására irányuló együttműködés gyakorlatilag még nem is érvényesült volna, a lei értékelése függetlenedett és különvált a francia frank értékelésétől. Erre a körülményre vall az is, hogy a párisi valuta hosszban a nyugati valutákat meghaladó arányban emelkedik a lei.

Ha a belgrádi konferenciáról szájra kelt hirek igazak, úgy ezt az igazságot realizálja a lei megindult hossza, *mely valószinüleg el fog jutni a négyes zürichi jegyzésig.*

A lei tehát javulni fog a pénz szakértői szerint, ami mindenesetre a nemzeti vagyon növelését jelenti s általános örömet kelt. Sokkal kevésbbé biztató azonban az árupiac egyik nagyváradi szakértőjének nyilatkozata, aki kijelentette, hogy egyelőre

az árupiacon nem várható olcsóbbodás

Munkatársunk Katz Rudolf az „Interexim rt." nagyváradi igazgatója a következőkben nyilatkozott. Az „Interexim rt." az összes utódállamok területén a legjelentékenyebb import-export vállalat, melynek üzleti hálózata a déli országokon kivül Németországon keresztül Lengyelországig is kiterjed.

— Az eddigi javulás, — mondotta Katz Rudolf igazgató, — még olv elenvésző, hogy akár nyersanyagként, akár készáruban történt a behozatal, a kalkuláció

APOLLO
mozgószinház
Michele Zevaco
nagy történelmi regénye filmen
Film a velenczei dogékról
A sóhajok hidja
monumentális filmremekmü 4 rész
20 felvonásban.
Két részben kerül bemutatóra
Filmre alkalmazta:
Domenico Gardo
Rendezte:
Giovanni Bertinatti
I. rész:
Vasárnap, hétfő, kedd
II. rész:
Szerda, csütörtök, péntek, szombat.
Jegyek elővételben

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

nem változik. Az importáruban beállott tulajdonképpeni olcsóbbodást még mindég eliminálja a vám, a szállitás s a behozatal temérdek költsége s természetesen a feldolgozás. A pénzügyi viszonyok nem javultak Nagyváradon és egész Erdélyben sem, a pénz drága, a havi két és fél—három százalékos kamat, a költségek mindent felemésztenek. Most egy üzletév után vagyunk s megállapitható, hogy a vállalatok hozadéka nincsen arányban a befektetett tőkével.

Az üzletkedv lanyha, minden branch tartózkodik, az üzemeket redukálják s a közönség igénye visszafejlődött.

— Próbálja meg akár a főbb utcákon, akár a Zöldfa-utcán, sem a városi lakosság, sem a vidék nem vásárol. Hiába küldik ki az utazókat is. Ez a rossz üzletmenet gátolja az olcsóbbodást.

de ha a lei felmenne négyig, tekintet nélkül a készlet drága beszerzésére, megkezdődne az egészséges konkurrencia s minden kereskedő kénytelen lenne olcsóbban árusitani az olcsóbb kinálat folytán.

— *A közönség azonban ne nagyon bizakodjon. Az élelmiszerpiac egyelőre semmi javuást sem fog felmutatni.* Ha azonban az ipareikkek ára leszáll, végeredményben az olcsóbb gazdasági gépek, az olcsó ruházkodás visszahatnak a termelésre is.

Ez a nyilatkozat tehát nem túlságosan biztató, de nincs sokkal jobb hangzása annak sem, amit az egyik nagyváradi terménynagykereskedő: Dancse Jakab mondott munkatársunknak.

A liszt és a kenyér semmi esetre se lesz olcsóbb.

— mondotta informátorunk. — A buzafelesleget már régen kivitték az országból és a megmaradt kintingens csak éppen, hogy az uj termésig elegendő. Még akkor is kétséges a liszt-árak ingadozása, ha a lei további javulási tendenciát mutatna. *A készlet kapós gabonában és általában az élelmiszerpiacon a lei megszilárdulása esetén is csupán egy eredményre lehet számitani, arra, hogy a mai árak is megszilárdulnak a jelenlegi nivón.*

A közönség nem nyilatkozik,

a fogyasztó erre nem ér rá a csodálkozástól. Lehet, hogy nem lát a dolgok mélyére, sőt valószinü, hogy nem is ért ehhez a nagy rengeteg szervezethez, mely elébe rakja a világ négytáju termését, *hogy megbámulja.* Mert ma már csak bámulattal nézhet Ceylon kávéjára, Kalifornia gyapjára, Japán rizsére és Kina selyem csodáira. Megfizetni úgy sem tudja. *Kettőt tud csupán.* Az egyiket már fentebb Katz Rudolf úr emlitette: a közönség leszállitotta igényeit. *Ez az egyik.* A másik? Hogy hát lássa, ne tessék... rossz néven venni, csak éppen úgy, nem komoly az egész, de mint van az a természeti tünemény, hogy amikor Zürich lebillen, felemelkednek az árak, amikor visszahull — *ott maradnak a levegőben!* A reménytelen magasságban.

(b. l.)

Megnyilt posztóáruházunk
uj helyiségünkben
Havas & Grünfeld
Avram Iancu (Kossuth-u.) 8. (Sas-átjáróval szemben)
Szolid árak!

Dr Schilling Árpád ügye

Váradi orvosok nyilatkozatai

Dr Schilling Árpádnak a közegészségügyi hatóság által történt elitélése orvosi körökben nagy feltünést keltett s a homeopatia kérdését felszinre vetette. Az orvosegyesület tagjai a kérdést valamely formában a szakegyesület elé kivánják terjeszteni s az orvosszövetség néhány tagjában is meg van a készség, hogy e szigoruan tudományos kérdést a szövetség elé vigye anélkül, hogy a közegészségügyi hatóságok eljárását akadályozná, vagy azt befolyásolni akarná. Dr Konrád Béla, az orvosegyesület elnöke kijelentette, hogy az ügy aktáiból meggyőződést szerez a kérdésről s a szükséges lépéseket megteszi. Ezzel a kérdés megfelelő mederbe jutott, a tudományos részét tekintve.

Az itélettel kapcsolatban kérdést intéztünk az ügy többi szereplőihez is. A következő válaszokat kaptuk:

Dr Maior László városi tiszti orvost megkérdeztük a feljelentés indokairól. Kijelentette, hogy az ügy nem tartozik a nyilvánosság elé.

— Az ügy megy a maga utján — mondotta — s erről ne irjanak az urak. Erről nem is szabad irni a lapoknak.

Azt vetettük közbe, hogy a homoepátia szerinti gyógykezelés az orvosi gyógyitás szabadságának kérdése.

— Nem tartozik a nyilvánosság elé — felelte dr Maior — csak a hatóság elé. Hadd legyen ugy, ahogy van, majd elintézik azt hivatalos uton. Nem kell róla irni.

— Volt-e a 3 recepten kivül valami más ok dr Schilling ellen való eljárásra?

— Nem mondhatok semmit.

Rontskevits Anzelm irgalmasrendi főgyógyszerész meggyőződéssel védte álláspontját:

— Nekem, mint gyógyszerésznek, tudomásul kellett venni a homeopatia létezését és eredményeit. Nem azért tudom elkészíteni a homoepatiás gyógyszereket, mert gyógyszerész vagyok, hanem azért, mert érdeklődtem a hasonszenvi gyógykezelés iránt s azt meg is tanultam. Aki azt nem tette, az ne is fogjon hozzá, mert az nem tudja elkészíteni. En azután megtartottam érdeklődésemet e gyógymód iránt s tudomásul vettem az eredményeket, amelyeket ez a gyógymód felmutat. A törvények a homoepátiát nem tiltják s nem is emlékeznek meg róla, olyan ártalmatlan s mégis hatásos gyógymód ez. Minden művelt embernek kötelessége, hogy a tudomány haladása iránt fogékonysággal birjon, aki erre nem törekszik, lehet diplomás ember, de nem kulturált. A kulturának nem a szájon kell lenni, hanem az ember meggyőződésében és lelkiismeretében. Engem elitélhetnek, de tudományos meggyőződésemet nem adom fel.

Az ügyben a közvetlen érdekelt orvos, dr Schilling Árpád a következőkben nyilatkozik a kérdésről:

A homeopatiára, mint a gyógykezelésnek egy sokat igérő módszerére, a háboru alatt, 1915 ben, Nagyszebenben hivta fel komolyabban figyelmemet egy ezredorvos kartársam.

Sok gondolkodás, töprengés és számos észlelés után határoztam el magam, hogy azzal én is kisérleteket teszek.

Legelső ilyen irányu kisérleteim 1918-ra tehetők. Elsőnb éppen a dr Comsia János főorvos ur által felhozott okok miatt receptjeimet magistraliter irtam, de rövid idő alatt meggyőződtem, hogy ez sok esetben kivihetetlen és hogy a homeopata-receptformákra azért is szükségem van, hogy azzal is figyelmeztessem a gyógyszerészt azoknak különleges, az allopatikus receptektől bizonyos tekintetben eltérő készitési módjára.

Ezt a körülményt méltatták a magyar törvények is, midőn elrendelték, hogy a homeopata gyógyszerek a gyógytárakban elkülönitve tartandók, külön kezelendők.

Hogy ezzel törvénybe ütköző cselekedetet követtem volna el, arra sehogy sem gondolhattam, hiszen ez a receptek módszer az egész világon el van fogadva, gyökeresen tanulmányoztuk azokban az országokban is, ahol egyetemi tanszék nem jutott szánkra, különösen sok-sok homeopatával a nyugati államokban és Amerikában, ahol szinten csaknem gyógyszertárak és nem mindenik — például egész Budapesten három — foglalkozik az igy irt receptek elkészitésével.

A dr Comsia János főorvos ur által hozott határozat ugyan még nincs kezemben és nem ismerem egészen indokait, bármennyire hangoztatja is, hogy „senkin meggyőződését nem kivánja bántani", megsolna ez irányban további müveléseben, csak azt, hogy nehogy valamelyik gyógyszertár receptem elkeszitésével előnyben részesüljön; pedig a szenvedő embertársaim szempontjából veszélynek tartanám. Elvi jelentőségü kérdésről van itt szó: szabad-e itt, Romániában a homeopikus gyógymodot gyakorolni, diplomás orvosnak vagy sem?

Hogy a román törvényeknek kifejezetten tiltó rendelkezése volna: arra nem tudok. Hogy annak a szakasznak, amibe azt bele lehet magyarázni, ez volna az intencia: kétlem.

Eppen ezért a határozat megfelelhetnem és mintaogy a tudomány ne tűr korlátozást teljes bizalommal várom a kivező döntést.

Egy pénzügyi osztályfőnök sulyos visszaélései

Eltünt közpézek

Costin Anghel pénzügyi osztályfőnököt az 1924. évi februar 11-én kelt 23.733—1924. számu pénzgyminiszteri rendelet felfüggesztette állásából és *közpénzek elsikkasztása miatt* elrendelték ellene a fegyelmi vizsgálatot.

Közel egy esztendő kezdődött már ez az ügy, amely élénk eltünést keltett a városban. Costin Anghel talán mindössze másfél esztendeje lakik Nagyváradon, ahová a régi királyságbó helyezték. Az első időben semmi kifogs nem merült fel ellene. Az ötgyermekes családapa pontosan teljesitette kötelességét. Azután összeütközésbe került a hadságokkal. Egyik nagyváradi mulatóban megtámadta a szolgálatot teljesitő Boród György rendőrkomisáriust, amiért annak idején eljárás is folyt ellene. Az életmódja is mintha megváltozott volna és sokszor hallatott magáról.

Coroiu Sándor pénzügyigazgató meg is intette őt. Costin helyzete egyre nehezebb lett. Öt kicsiny gyerneke volt. A keresete költekező életre nem lehetett elég.

Nem tudni ki és mi áll az ember háta mögött, amikor a fülébe a nyomor és a szegénység rémes szimfóniát üvölt, a kezeiben pedig milliók forlulnak meg. A más pénze.

A pénzügyigazgató feljelentése.

Coroiu Sándor pénzügyigazgató 1923. julius 26-án 5133. számu átiratában a királyi ügyészhez fordul és átiratában a következőket jelenti be:

1923. junius 9-én délután 5 órakor megjelent az irodámban Szabó István tisztviselő, aki magával hozta Costin Anghel pénztárnokot és bejelentette, hogy a könyvek szerint 50.038 lei 25 bani kiányzik a pénztárból. Ez az összeg egy lóárverésből folyt be. A letéti pénztárba helyezték el 2664. recepis-számmal. A letéti pénztárból kivették a pénzt, hogy átteszik az államkasszába és be volt az is irva, hogy 1777. számu recepiszre vették ki május 5-én.

A recepisz a Szabó fiókjából eltünt.

Mikor Szabó utána nézett a dolognak,

Megnyilt! Selejtes cipőáruház Megnyilt!
Férfi, férfi és gyermekcipő-különlegességek óriási raktára
Szinház-utca 4 szám
Rendkivüli olcsó árak!

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

azt látta, hogy az 1777. szám alatt nem öt-venezer, hanem 14.794 lei 80 bani van elkönyvelve, *nyilvánvaló tehát, hogy az eltünt recepisz hamis volt.*

Szabó azonnal felelősségre vonta Costin akkori pénztárnokot, aki előbb erélyesen tiltakozott minden gyanusítás ellen. Azután könyörgött: — *Ne jelentse a pénzügyigazgatónak. Öt gyermeke van!* Szabó hallani sem akart arról, hogy a bünt-tettet be ne jelentse és ezért jött most a pénzügyigazgató elé.

A nyomozást bevezették és Costin hatá-rozottan tagadta a pénzügyigazgató előtt, mintha elsikkasztotta volna a pénzt. Azt mondta, hogy kifizette. Arra a kérdésre, kinek? azonban bizonytalan feleleteket adott.

A pénzügyigazgató azonnal felfüggesz-tette Costint a pénztárkezeléstől és mi-niszteri intézkedésig más ügyosztályba he-lyezte.

Ujabb vádak.

Röviddel reá uj följelentés jött a volt pénztáros ellen. Varga Imre belényesi adópénztáros május 7-én *négyszázezer* leit vitt a pénzügyigazgatóság pénztárából Be-lényesbe a rokkant nyugdijak kifizetésére.

Későn jutott a pénztárhoz. A vonat indulása közel volt. Ezért nem olvasta át a pénzkötegeket. Belényesben látta a pénz átolvasásánál, hogy *tizennyolc* darab 500 leies hiányzik. Azonnal telefonált Vá-radra, de itt azt a választ kapta, hogy a pénztárban nincs felesleg, tehát a 9000 lei az ő kára. Hogy milyen körülmények kö-zött állott elő ez a hiány, nem lehet meg-állapitani. Vádolni nem szabad!

Két másik esetnél szabálytalanságok bizonyultak be. Grósz Éliás április 25-én 135 lei 62 banit, Lévai Sándor bihardió-szegi lakos május 30-án 280 leit fizetett Costin kezeihez. Hivatalos nyugtát nem kapott erről egyik sem, csak egy darab pa-pirra ráirta, hogy átvette a pénzt. *Ezek az összegek nincsenek bevételezve a pénztár-ban.*

Ezek a vádak. A vizsgálóbiróságra be-idézett tanuk vallomása alapján a bünügyi eljárás lefolytatását határozták el. Az eredményt nagy érdeklődéssel várják.

Popa György dr lett a szinügyi bizottság elnöke

A szinügyi bizottság tegnap délután tartotta meg elnökválasztó ülését, tekintet-tel arra, hogy Marcus István elnöksége a művészeti felügyelővé történt kinevezé-sével inkomptibilissá vált. Elsőnek Marcus István ismertette azokat az intenciókat, amelyek eddigi működése alatt vezették és további munkásságának irányt szabnak. Utána több felszólalás hangzott el, melyek a szinügyi bizottság helyzetével foglalkoz-tak. Lényegében azt szögezték le, hogy a román kultura erősbbitése mellett nem szándékoznak útját állni a kisebbségi kul-turtörekvéseknek.

Azután háromtagu elnökjelölő-bizott-ságot küldtek ki. A bizottság dr Popper Ákos bankigazgató javaslatára dr Popa György volt prefektust választotta meg a szinügyi bizottság elnökének.

Ez a választás a lehető legszerencsé-sebb, mert Popa György dr magas kul-turáju és igaz művészetért mindenkor nagy megértést tanusitó egyéniség és jól ismert pártatlansága, biztos objektivitása a leg-jobb garancia arra, hogy az ő kezében a legjobb helyen van letéve ez a fontos és szév tisztség. A szinügyi bizottság tagjai sorában a legnagyobb megelégedést vál-totta ki ez a szerencsés választás és a ma-gunk részéről is a legnagyobb örömmel fo-gadjuk Popa György dr elnökségét, aki művészet- és kulturszeretetét érvényesi-teni fogja uj tisztségében és judiciuma, ki-fünő érzéke kellő harmóniát fog teremteni a magyar és román szinjátszás sokat vi-tatott kérdésében.

HIRDONSÁGOK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Printul Carol (volt Szilágyi Dezső-utca) 6.
Kiadótulajdonos: Sonnenfeld Adolf Részvénytársaság
Telefon 38.
Előfizetési díj helyben egész évre 480 lei, félévre 240 lei, negyedévre 120 lei, egy hóra 40 lei; vidéken egész évre 600 lei, félévre 300 lei, negyedévre 150 lei, egy hóra 50 lei.
Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal és a Hegedüs Hirlapiroda, (Telefon 13—01.)

Farsangi naptár

Febr. 26.	N. S. E. Cotilion bálja, Csarnokban
Márc. 2.	Kath. Legényegyleti táncestélye, Kath. Körben
Márc. 2.	Velencei rel. énekkor estélye, Csarnokban
Márc. 4.	Gyermekbarát, Csarnokban.

* Sorozóorvos kinevezése Váradra. Az 1925-ös korosztály sorozására a nagyváradi hadkiegészitő kerület részére a hadügymi-niszter N. Veluda 6. hadtestbeli száza-dos-orvost nevezte ki.

* Karnevál herceg bevonulása. Hus-hagyó éjszakáján csörgő sipkájában, tel-jes ünnepi mezében bevonult régen a bálterembe Karnevál herceg kiséretével. Ez a szép szokás, bájos farsangi kép elmaradt évtizedek óta, de most feleleveniti a Gyer-mekbarát Egyesület március 4-iki estélyén a Kereskedelmi Csarnok összes termeiben. Karnevál herceget Féder Baba fogja megszemélyesiteni. Utána lépkednek Pi-erro és Pierette, öt paprikajancsi, öt pos-tásleány, Mefisztó maga öt ördögével, akik Karnevállal együtt a terem közepén tán-colni fognak. Dr Verzár Istvánné nagy-szerü ötlete az is, hogy nem lesz szinpad, hanem minden kuplét, táncot, éneket Kar-neval és kisérete a terem közepén ad elő, miközben a közönségre a karzatról ibo-lyaeső hull. A publikum bele fog éhez-ni a nagyszerü látványosságba, de a halot-taiból szerencsésen feltámadt Kazay doktor, mint szakács és Olasz Béláné, mint kackiás magyar menyecske a két gyönyörü Morvay kisleánnyal frissen sült fánkot fognak szétosztani. Az ötletes müsor utolsó száma: Fényes Szabolcs mint Göndör Sándor és Madas Pista Finom Rózsi jelmezében megkezdik a csárdást. Madas olyan menyecske lesz, hogy amint ő mondja, legalább tizen meg-kérik a kezét. Meleg ételek, pezsgő és cuk-rászda lesz a általában nagyszerü büffé.

* **Lipcsei vásár.** Március hó másodikán nyilik meg s március nyolcadikáig tart az idei lipcsei vásár. A német ipar a legutóbbi évben oly hatalmasan fejlődött, hogy az idei vásár az összes eddigieket is tulszár-nyalja. A kiállitásra kerülő áruk minőség tekintetében ma már teljesen elérték a békebeli német ipari termékeket. Különö-sen felhivják német lapok a külföldi vásár-lók figyelmét arre, hogy a márka napról-napra stabilizálódik s igy a vásárlók annál jutányosabban szerezhetik be szükségle-teiket, mentől előbb kötik meg üzleteiket.

* **Botrány egy rekvirált lakásban.** A csendes és szellős Kertváros 5. szám alatt levő lakásomban, mint állami tanártól, ki két gyermekes családos ember vagyok, kö-rülbelül egy hónappal ezelőtt elrekvirálta a bizottság a konyhát és a cselédszobát, meghagyván konyhául egy 3 méter hosszu és 2 méter széles kamarahelyiséget, (más mellékhelyiségem nincs is most), amely konyhába — miután a lakás komplett és nem szeparálható — az elrekvirált helyi-ségen keresztül kell bejárni. Mindezek ol-cára kérésemre még nem kaptam felmen-tést az elrekvirált nem nélkülözhető mel-lékhelyiségekre vonatkozólag. Az elrekvi-rált lakrészekben lakó özv. Zétényiné, ki valótlanul a Columbia fehérnemügyár szabásznőjének adta ki magát, a tegnapi nap folyamán furcsa viselkedéssel örven-deztette meg családomat és engem, aki épen betegen feküdtem lakásomon. Dél-előtt, körülbelül 11 órától kezdve vendégül látott magánál két iparos külsejü férfit, kikkel hármasban botrányos viselkedés közepette leitták magukat. A „mulatság" a késő esti órákig tartott s közben az alko-holgőz hatása alatt az előszobámat és klo-zetemet olyan állapotba hozták, melynek részletezését természetszerüleg nem tür-heti a nyomdafesték. Nevezett asszony-nak van egy liceumba járó 12—13 éves fia, kit erre az alkalomra a „gondos" anya el-távolitott maga mellől, mert a fiu reggel el-ment iskolába s csak késő este érkezett haza a dáridó végére. Ez uton is kérem a bizottság szives figyelmét a lehetetlen rek-virálási helyzet megszüntetésére, mely bé-kés családi életemet inficiálja és nyugal-mamat fenekestül felforgatja. Bujk Béla állami tanár.

* **Eljegyzés.** Kovács Margitkát elje-gyezte Bugner Jenő.

* Vászonnemüek, damasztáruk, schiffo-nok nagy választékban Rimanóczy-utcán Kertész Reklám női divat, szövet-üzletében szerezhetők be. Az árak olcsób-bak, mint bárhol. Tisztviselőknek árked-vezmény!

* Kovács Kató Pesten is eljátsza a Pompadourt. A Pompadour a pesti Főva-rosi Operett-szinházban diadaluton jár. A cimszerep a nagy Fedák Sárinak is sikere-ket jelentett, de ugylátszik, már fárasztja a sorozatos előadás. Az igazgatóság éppen ezért elhatározta, hogy előbb Billerrel ját-szatja a cimszerepet, utána pedig Kovács Katóval, a nagyváradi szinház müvésznő-jével játszatják Pompadour cimszerepét. Kovács Katót Kolozsváron látta játszani ebben a szerepben a Fővárosi Operett-szinház igazgatósága és azonnal szerződ-tette erre a szerepre.

Darvas harisnyái a legjobbak!!

* Orvosi Hir. Dr Suriu János orvosi laboratoriuma Strada Rimanóczy-utca 2. szám alatt megnyilt. Pontosan végez min-denféle vér-, gyomor-, köpet-, vizelet- stb. vizsgálatot.

* **Állatexport** cimen március hó első felében állatkereskedelmi heti szaklap je-lenik meg Nagyváradon, mely bukaresti és prágai érdekeltségeinek bevonásával az ál-latkiviteli szakma minden ágával kimeritő részletességgel foglalkozik. A szaklap — mely ezen a téren hézagot pótol — egyedül áll Romániában és hivatva lesz úgy a ro-mániai, mint a bécsi, német, csehszlovák és magyarországi kereskedőket az állat-export, az állatkereskedelem és az ezzel

Vigadó mozgószinház

Ma, vasárnap utolsó napja

Az üzött vad

Amerikai film 6 felvonásban

A főszerepben

Priscilla Dean

A fél 4 órás előadás mérsékelt helyáru

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

kapcsolatos kérdésekben szakszerüen tájékoztatni. A lap felelős szerkesztője Bószörményi Emil dr, a nagyváradi és bihármegyei állatkereskedők szapcsoportjának ügyésze és nagyváradi munkatársai közé sorozandók: Juricskay Barna ny. tanácsos, Hillinger Márton, Moga László stb. A nagyfonetosságu szaklap, mely az összes vásárokat, piaci árakat, törvényeket, rendeleteket és a szakmába vágó kérdéseket közli, román magyar és német nyelven jelenik meg.

* **Ma van a Törekvés bálja.** A farsang utolsó bálját a Törekvés zárja be. A bált kitünő müsor előzi meg, melynek keretében Várad legkiválóbb müketdvelői szerepelnek. A müsor kiemelkedő száma Patt és Pataschon cimü kis kabarétréfa, mely csupa aktuális sport kuplékkal van tele. A müsor pontosan fél 9 órakor kezdődik. A rendezőség kéri a közönség pontos megjelenését.

E hó 25-én kezdődik a nagy árusitás a Consum Áruházban

Reg. Ferdinánd (Rákóczi)-ut Szechenyivel szemben

* **A lakásbérlők szövetsége folyó évi** március hó 2-án délelőtt fél 11 órakor a városháza közgyülési termében tartja ez évi rendes közgyülését, melyre a város összes bérlőit meghivja. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Főtitkári jelentés a mult évi működésről. 3. Az uj lakbérleti törvénytervezet kritikája, esetleg határozati javaslat. 4. A tisztikar kiegészitése. 5. Esetleges inditványok. A közgyülésen inditványt csak azt terjeszthet elő, aki inditványát a közgyülés előtt legalább 5 nappal bejelenti a szövetség titkárságánál.

* **MUNKÁSOK, TISZTVISELŐK,** kereskedők és alkalmazottak munkaidő után délelőtt 12—2 óráig, este 6—8 óráig fogászati rendelést tartok, ahol foghuzást, tömést, arany és müarany fogakat havi és heti részletfizetésre is a legtökéletesebb munkát végzi Horváth Ernő dentist, Str. Teatrului (Szinház-u.) 4. szám.

* Közeljövőben tárgyalják a körös-utcai gyilkosságot. Megirtuk, hogy elfogták és a nagyváradi ügyészségi fogházba szállitották Ginter Gyulát, a gyilkos péksegédet, aki 1919 áprilisában meggyilkolta Grexa Józsefet. A nagyváradi törvényszék bekérte Magyarországból a forradalmi biróságok aktáit is, amiből megállapithatják Ginter viselt dolgait. A tárgyalást pár héten belül kitüzi Szőllőssy tanácselnök.

* **CFR nyugdijasok, akik** Oradea-Mareban laknak és nyugdijkönyvecskéjüket még át nem vették, hétfőtől kezdve okmányaikkal jelentkezzenek a pénzügyi palota bejáratától balra eső hivatali helyiségében, a nyugdijosztálynál.

Egy vagon tavaszi szövet érkezett a Körösparti Áruházba.

* Értesitem a t. vásárló közönséget, hogy tavaszi szövet-különlegességeim dus választékban érkeztek, amelyeknek árai meglepően olcsók. SZABÓKNAK BÉLÉSÁRUKAT az utóbbi években nem létezett olcsó Engross árban árusitok. SZÉKELY posztóáruháza Avram Jancu (Kossuth) utca 5. szám.

* **Koprol** csokoládé hashajtó a bélműködést a legkellemesebb módon szabályozza.

Tavaszi ujdonságok!

Női kabátok, ruhák, pongyolák, gyermek kabátok és ruhák

legolcsóbbb bevásárlási helye

Modell Áruház Vlahuța (Szt. János)-utca 6

* **A Szinház-rovat lapunk 19-ik oldalán található.**

* **Diszitett bőrkalap 150 lei a „Ritában."**

* **Hadirokkantak és hadiözvegyek felhivása.** A hadügyminisztériumnak 1924. évi február 9-én kelt 317k—1924. sz. rendelete folytán értesitem az Oradea-Mare városban lakó hadirokkantakat és hadiözvegyeket, árvákat, hogy nyugdij iránti kérvényeikkel legkésőbb 1924. évi március 10-ig fordulhatnak a Hadsegélyző hivatalhoz (Str. General Mosoiu No. 8.) Azon hadirokkantak, akik nyugdijra még összeirva nem lettek, de a román felülvizsgáló bizottság által rokkantságuk megállapittatott és erről piros vagy kék „Bileta de reform"-ot kaptak. Hadiözvegyek közül azok, akiknek a férje a harctéren elesett, eltünt vagy elhalt, esetleg az ott szerzett sebesülésben vagy betegségben, itthon vagy más városban halt meg. Hadiárvák édesatyja, ha a harctéren eltünt, elhalt vagy elesett vagy az ott szerzett betegségben halt meg és eddig nyugdijra nem lettek összeirva. Felhivatnak, hogy a házassági, születési anyakönyvi kivonatokkal, a rokkantak külön még a „Bilete de reform"-al együtt bezárólag március 10-ig jelentkezzenek az összeirásra, mert később jelentkezőket már a hivatal nem fogadhat el és akkor a nyugdijtól végképpen elesnek. A Hadsegélyző hivatal.

* Olvasóinknak legőszintébben ajánlhatjuk, hogy tavaszi öltönyszövet szükségletét az előrelátható áremelkedés előtt már most a szolid olcsó árairól ismert SZÉKELY posztóáruházában Str. Avram Jancu (Kossuth-utca) 5. szám szerezze be.

Egy vagon tavaszi szövet érkezett a Körösparti Áruházba.

* **Matyós-teritők, diványpárnák, abroszok, filék, milliők, stórok, ágyteritők, kötött, horgolt és receteritők aranyban,** selyemben, óarany és typoenekkel és mindenféle tenerifa, horgolt és kötött motivok, rojtos selyem kendők, plüss abrosz, hozzávaló szövetfüggönnyel nagyon jutányosan eladók Weinbergerné Str. Monastril (Zárda-u.) 1.

* **Udvardy kiállitása Kornweisznél.**

LEGUJABB

A francia pénzügyi feszültség

Párisból jelenteik: A jóváteteli bizottság döntése előreláthatólag enyhiteni fogja a feszültséget a közgazdasági élet minden terén. A kivánt hatást a kormány belső intézkedésekkel óhajtja elősegiteni. A jövő héten felszaditják a devizaforgalmat a bankközi forgalomban minden megkötöttség alól.

MOZI

— **„Szent Mihály" ma utoljára a Dorian-filmszinházban.** Ma, vasárnap utoljára látható a Dorian-filmszinházban a „Szent Mihály" 6 hosszu felvonásból álló szenzációs Dorian-sláger film, amelynek főszerepeit Petrovich Szvetiszláv Makay Margit, Bihari Ákos, Szarvassy Soma és Kürthy Teréz alakitják. A 3 órás előadás mérsékelt helyáru. Hétfőn látható először a szenzációs kettős müsor, amelynek keretében egy 4 felvonásos Fatty vigjáték és egy 5 felvonásos amerikai dráma kerül szinre.

— **Az Apolló mozgószinház ma,** vasárnap a Sóhajok hidja monumentális film remekmü elsőrészét mutatja be. Az olasz filmmüvészet ezen legszebb müve a tegnapi bemutató alkalmával a lehető legnagyobb sikert aratta. A nagyszabásu film mesteri rendezése, velencei örökszép és csodálatos szépsége és a müvészek tökéletes játéka tették ezen filmet mindenki előtt felejthetetlenné. Az első rész még hétfőn és kedden kerül bemutatóra. A rendkivüli érdeklődésre való tekintettel jegyeket elővételben árusit az Apolló mozgószinház pénztára. Ma vasárnap az előadások 3, 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. A 3 órai előadás mérsékelt helyáru.

— **Az „üzött vad" — Vigadó mozgószinház.** Ma, vasárnap utoljára látható a Vigadó-mozgószinházban „Az üzött vad" cimü amerikai filmdráma, amelynek főszerepében Priscilla Dean, a legnépszerübb amerikai filmstar legcsodásabb alakitását nyujtja. A hat hosszu felvonásos darab a fél 4, fél hat, fél 8 és egynegyed 10 órás előadásokon kerül szinre. A fél 4 órás előadás mérsékelt helyáru.

NYILTTÉR

Tisztelettel értesitem Oradea-Mare és Bihar-megye t. vevőközönségét, hogy a raktáron levő összes női divat szövet és vászonáruból nagy árusitást rendezek, mely árusitás hétfőn, e hó 25-én kezdődik.

Tisztelettel:

Consum Áruház

Calea Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut)

Apolló palotával szemben.

TŐZSDE

Zürich, február 23. Nyitás: Berlin 10 0-a 125, Newyork 577 fél, London 2488, Páris 2457, Prága 1679 fél, Milanó 2495, Bukarest 320, Budapest —, Bécs 0.0081 egynegyed.

Bukarest, február 23. Zárlat. Devizák: Páris 820, London 820, Newyork 192, Róma 822, Zürich 33 fél, Bécs 27 egyn., Berlin 22, Budapest 75, Prága 560.

Valuták: Font 790—800, frank 780—800, svájci 32—33 fél, lira 780—800, dinár 228—230, dollár 188—190, osztrák 27—28, magyar 28—33, szokol 520—5525.

Zürich, február 23. Zárlat. Berlin 10 0-a 131, Amsterdam 216, Newyork 577 egynegyed, London 2487, Páris 2485, Milanó 2497 fél, Prága 1678 háromn., Budavest —, Belgrád 730, Bukarest 320, Bécs 0.0081'22.

Budapest, február 23. A szombati magánforgalom: Magy. H. 840—855, osztrák H. 278—280, Földhitel 700—720, Kereskedelmi b. 1820—1850, Angol-Magy. 126—128, Leszámitoló 130, Hazai B. 340, Amerikai 35, Pesti Sazai 5200—5400, Borsod-Misk. 150—152, Konkordia 62, Kőszén 3900, Salgó 860—865, Ecocsini 1500, Urikányi 1210, Ganz-Danub. 5100—5200, Ganz-Vill. 2300—2400, Rima 180—190, Lipták 18—19 és fél, Cukoripar 4900, Mezőhegyesi 408—412, Izzó 835—840, Baróti 10—11, Gyapjumosó 82, Műtrágya 315, Nasici 3100—3150, Ofa 750—770, Viktória fa 10—11, Mefter 410, Államv. 625—630, Déliv. 122, Nova 158 ezer korona.

Regatul Romania executor judecătoreso Aleşd

No. 37—1924 ex.

Publicaţiune de licitaţie.

Subsemnatul executor judecătoresc aduc la cunoştinţă publică că lucrurile următoare s. a. grajd, fân, porei, caramide care s'au preţuit in 10.800 Lei in favoarea lui Ioan Gróza in contra urmaritului pentru 1820 Lei şi acea se vor vinde prin licitaţiunea fixată pe 25 Februarie 1924 la orele 11 in comuna Valea Neagra pă locuinţa următorului.

Alesd la 28 Ianuarie 1924.

Adolf Dubb

executor judecătoresc

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A „NAGYVÁRAD" MELLÉKLETE

IPAROSOK LAPJA

VASÁRNAP 1924. FEBRUÁR 24.

Az első lépés: a tanonc-otthon felállítása

Az 1884. évi XVII. törvénycikk 59. pontja szerint minden önálló iparosmesternek joga van tanoncot tartani. Mi a tanonc? Az alap, melyen felépül a nagy szervezet; melynek neve i p a r. Ahogy nekiindul az élet ösvényének a kisiparos palánta; attól függ, hogy milyen segéd és később, milyen mester válik belőle.

Igy az iparostanonc helyzetének problémája, az ipar számára, mindenesetben nagy fontosságu.

A mai társadalomközi eltolódásoknál, az iparos pártja és ipari foglalkozás észrevétlenül tolult előtérbe, a megélhetési lehetőségek között.

Igaz, hogy egyes iparágak, mint az építő ipar, visszafejlődtek és stagnálnak, azonban a legtöbb iparág megélhetési lehetősége, a legmagasabb állások jövedelmével is felveszi a versenyt, sőt azokat tőkeszerzésben tul is szárnyalja.

Mi az oka mégis, hogy nálunk a társadalmi létrán ezen iparágak müvelői is, annak dacára, hogy jövedelmük sok diplomás foglalkozásnak kereseti lehetőségét tulhaladja, az iparos, mint társadalmi ember, semmivel előbbre nem jut.

Az eddigi iparos-társadalom, a céh-rendszer megszünése óta is, csak a legritkább esetben mutathat fel egy-egy kivételt, hogy az iparostanonc nem a falusi elemi iskolák 3—4-ik osztályából ment volna tanoncnak. A másik eset az volt, hogy a középiskolák rossz tanulóit adták inasnak. Ennek folytatásaként a gyenge nivóju tanoncnevelés s az utóbbi években az iparossegédek legjobb esetben egyoldalu szociális továbbképzése fejlesztette azt az iparost, aki kis intelligenciájával a társadalomban erősen hátraszorult.

Ennek az iparos társadalomnak kezébe van letéve a tanonc-nevelés.

Elismerjük és tudjuk hibáinkat és mulasztásainkat és azokat, amennyire erőnktől telik, megakarjuk szüntetni. Ennek bizonyságát szolgáltatta Nagyvárad iparos társadalma a február 3-iki közgyülésén, amikor S z a b ó Károly iparos társunknak, a tanoncotthon felállitására vonatkozó inditványát egyhangu lelkesedéssel elfogadta. Az eszme helyes. Igaz, hogy keresztülvitele a mai katasztrófálisan tulterhelt adókkal nyomoritott iparos társadalomnak tetemes anyagi áldozatába kerül. De nem várhatjuk azt, amig az állam a saját érdekének felismerésével a kötelező és ingyenes népoktatás bevezetése után, a kötelező ipari szakoktatást is szabályozza, hanem saját erőink felhasználásával kell törekednünk a tanonc hiányos iskolai ismereteinek pótlására, szellemi képességeinek fejlesztésére és arra, hogy a tanonc mesterségében mindent megtanulhasson, ami szakmájának ismeretét biztositja.

Ez volna tehát az első lépés, amelyet meg kell tennünk. Mire kell tehát a tanoncotthon? Elsősorban arra, hogy az a tanoncanyag, amely eddig társadalmunkban elveszett, az ipar számára biztosittassék és ezen intézményben otthonra találjon. Ahol sokszor jobban, mint a szülei háznál, megtalálja a tanonc mindazt, ami egy kibontakozó gyermeklélek irányitására és helyes ipari nevelésére szükséges. Ennek természetes következménye lesz az, hogy nem tőrekszik rövid terminusu inasévekre, mint eddig a legtöbb esetben, számitva arra, hogy a szociális szakszervezetek ugyis biztositják számára a minimális segédmunkabért, ami mindég több, mint amit az ilyen tanulókból lett segéd mesterének megkeresni képes.

Teljesen bizonyos az, hogy a tanoncotthonokból kikerült segédek szakmájukban elsőrendüen képzettek lesznek s igy a segédek társadalmában is az őket megillető elsőhelyre kerülnek és ott megfogják lönteni azt az eddig hangoztatott tévhitet és felfogást, hogy az iparossegéd a dolgoztató iparost kizsákmánypalójának és örökös ellenségének tekintse.

A tanoncotthonban minden iparostanuló meg kell találja mindazokat a számára szükséges és helyes eszközöket dijtalanul, amiket eddig jó magas tagdijak ellenében a szakszervezetek részére nyujtottak. Kell találjon továbbá itt szabad idejének felhasználására olyan ingyenes szórakozást, amelynek reánézve nemcsak érdekesnek, de értékesnek is kell lennie. Meg kell találni minden tanoncnak azt a szükséges légkört, mely foglalkozását vele megszeretteti és meggyőzi arra, hogy azok az ipari termékek, melyek kezei alól kikerülnek, az ő alkotásai s hogy módjában áll ezen ipari termékek elkészitését olyan magas szinra emelni, amely határos a müvészettel, sőt azt sokszor el is éri.

Igy lesz elérhető az a cél, hogy a jól kiképzett tanoncokból ugyanilyen segédek legyenek, akikből természetszerűen fog előállani a jövő képzett iparos társadalma.

Szücs István.

Mozgolódás az ipartestület autonómiája ellen

A nagyváradi ipartestület alig esett át szerencsésen a válságon, amely jövedelmeinek elégtelensége miatt azzal fenyegette, hogy feladatait nem lett volna képes megoldani, máris ujabb mozgolódás elé néz. A legutóbbi közgyülésen a hatóságokkal való levelezés s a román nyelvü tagokkal való érintkezés szempontjából irodatiszti állást szavazott meg a közgyülés, amelyre románnyelvü tisztviselő alkalmazandó. A pályázatot a testület meghirdette s ez a lapokban meg is jelent, ezideig öt pályázó jelentkezett, aki az állást hajlandó elfogalni. Egy, az ipartestületen kivül álló, de a testület irányitására vállalkozó mozgalmat inditott abban az irányban, hogy a testület átszerveztessék s e célból ő az ipartestület élére állittassék. Ez irányban meg is kezdette agitációját, amelynek indokolása az, hogy nem román irodatiszt kell az ipartestület irodájába, hanem egy román főtitkár, aki az ügymenetet s az előljáróságot átszervezi a román érdekeknek megfelelően, ami annyit jelent, hogy a neki nem tetsző embereket eltávolitja a testület irodájából s vezetéséből s a maga embereivel pótolja, az ügyintézést pedig teljesen romanizálja.

Megkérdeztük ifj. M ó n u s Sándor ipartestületi elnököt e kisérlet mibenállásáról.

— Mi is hallottunk róla, — válaszolta az elnök, — hogy van valaki, akinek deregál az irodatiszti állás 2800 lei havi fizetéssel, a tstület teljes átszervezésének jelszavával agitál s küldöttséget akar a prefektushoz vezetni, hogy őt bizza meg nehány hónapra az átszervezéssel, mert ami most van, az neki nem jó. Mikor mi dr Popovici Miklós prefektusnál az ipartestület nevében tisztelegtünk, azt mondotta a prefektus ur nekünk, hogy örvend az ipartestület ujjáalakulásának s a hozott határozatok az ő kivánságaival megegyeznek s szerencsét kivánt nekünk ahhoz, hogy a testület ügyeit a választásoknál megnyilvánult szellemben vezethessük. Ezért mi az autonómiának a kormányhatóság képviselője által elismert mértékéhez ragaszkodunk. Hogy mivé növi ki magát a román irodatiszti állás, azt a tényleges szükségletek és viszonyokhatározzák meg. Mi bizunk autonómiánk sérthetetlenségében és semmiféle mozgolódástól nem félünk.

A borbély iparosok forgalmi adója.

A borbély iparosok uj tisztikara Menning Sándor elnöklete mellett igyekszik azon közbizalomnak megfelelni, mely őket a választó közgyülés kitüntette. Első lépésük a sok zaklalás és utánjárással járó forgalmiadónak egységes és általány összegben való fizetése iránti eljárás megindítása volt, mely a Coroj pénzügyi administrátor urtól nyert utasitások szerint haladva, a megoldás felé vezet. E hét folyamán ugyanis a szükséges kérvények és kimutatások összeállittattak és azok Menning Sándor elnök és dr Feld Albert ügyész által leltek illetékes helyre beterjesztve, honnan már remélhetőleg közeljövőben meg fog jönni, a pausálban fizethető engedély. Minden esetre kivánatos volna, hogy találna módot a pénzügyigazgatóság arra, hogy a befizetések ne havi részletekben, hanem félévi, vagy legfeljebb negyedévi részletekben volna eszközölhető.

Uj festéküzlet
Rósenberg Herman
Rimanóczy-utca 2 szám.
Mindenféle festék és háztartási cikkek a legolcsóbban beszerezhetők. Iparosoknak árengedmény.

Vezér
áruházában, Piata Regina Maria (volt Bémer-tér) 1. szám alatt
30 %-kal
olcsóbban
vásárolhat férfi és női divat és rövidárukat, mint bárhol.
Legszebb női fátyol-harisnyák az eddigi 175 lei ár helyett
most 125 Leiért kapható

* YES-PUDER, a puderek királynője, csak zöld zárószalaggal valódi.

Leltár árak
Haas Lipót
Linoleum üzletében
Oradea-Mare, Str. Reg. Ferdinánd No. 5.
Férfi és női gummiköpeny a legjobb angol gummizással 875.—
Linoleum futó szőnyeg méterje l. 167.—
Linoleum ebédlő szőnyeg 200/250 1250.—
Abrosz viasszosvászon, konyhaasztalra 94.—
Futószőnyeg prima minőségű 105.—
Ebédlőszőnyeg jó minőségű 200/300 1920.—
Szőnyeg bevégzett ágyelávaló 170.—
Oloman fakaró 1650.—
Kókuszszőnyeg prima minőségű méterre 100.—
Bőrvásznak kárpitosok és kocsigyártók részére, erős minőségben . . . . 145.—

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

SENKI FIA

— REGÉNY. — 40

Irta: Lovassy Andor.

(Minden jog fenntartva.)

— Fél a fene, — szólt hetykén a jegyző, — kinek a fejébe szállt már a szesz ereje és olyan veres volt az arca, mint az érett paprika.

— Nahát mi lesz? Ne aludj cigány: nyisd ki azt az egy szemedet. Hallgasd meg csak! Ez a nóta:

Korcsmárosné, bort ide, hadd
Buslakodom,
Mert elhagyott engemet a
Kisgalambom;
Füstös cigány, ne gubbassz a
Szegeletben,
Húzz egy nótát, huzzd el azt, hogy:
Árva lettem.

Mikor a négy utolsó sort megismételte, leborult az asztalra és halkan zokogott a kesergő legény. De csakhamar felugrott: kiállott a szoba közepére és kicsordult könnyeit ingujjával letörölve, folytatá:

Cifra szűrröm akasztom a
Mestergerendára,
Darutollas, kis kalapom
A csárda falára:
Ki a legény az ivóban?
Ki mer belém kötni?
Rézfokosom az asztalról,
Ki meri felvenni?

Ezzel odadobta a fokosát a másik asztalra.

— Én! — kiáltott Csótár Miklós — én, te kiverés, te sehonnai; én, a jegyző. Ezzel megkapta a somfabot nyelét, de abban a pillanatban, mint a párduc, odaugrott Fia Pista is és ő is megragadta annak a rezes végét, csizmája sarkával pedig végiggyalulta a botot. De még ütésre se emelte azt, hanem markába szoritva a jegyző nyakkendőjét, egyet csavarintott rajta.

Mint a csigabigának a szarva, ugy kidülledt a gonoszember két szemegolyója s talán meg is fuladt volna, ha el nem ereszti és földre nem dobja az ellenfele.

A többiek ezalatt elpárologtak, mint a kámfor, még a hires Ragyás Bondár is elinalt.

Feltápászkodván a földről a jegyző, remegő hangon lihegve igy szólt: — Hát miért haragszol én rám, Fia Pista?

— Miért? Még kérdezed, te rongyon gyült, te métely, te falu megrontója! Vigyázz a bőrödre, azt mondom én, ne merészelj még egyszer a szemem elé kerülni, mert akkor még szükebbre szoritom a nyakravalódat: most már mars ki innen, mars ki! Takarodj! Ne rontsad tovább itt a levegőt.

A jegyző kiugrott az ajtón, Fia Pista pedig utána dobta a kalapját.

— Most már magunk maradtunk, Pista bácsi: folytassuk a mulatságot!

— Folytassuk, durucám.

A SRÓF.

Az előbb elmondott korcsmai jelenet után a nép előtt is nagyon alászállott a Csótár Miklós becsülete, az intelligencia pedig tömegesen kereste fel Kétszer Mórt és családját, hogy közvetlen forrásból értesüljenek a nagy eseményről.

— Az a Fia Pista olyan volt, mint egy tigris, — szólt a korcsmáros.

— Egy szép tigris, vágott szavába az asszony.

— A jegyző csak egy macska volt mellette.

— Egy kis macska.

— Aztán mennyi igazat lökött a szemébe a Pista: hogy ő egy métely, hogy ő a falu megrontója, hogy, hogy ... tudja az ördög, hogy még miket mondott neki. Én meg a feleségem, a kármentőből néztük, mikor szorongatta a torkáját. Tyűh, be szonyu volt az a dühös legény: úgyve Háni?

(Folyt. köv.)

Tüzifa

elsőrendű száraz bükk, cser, tölgy bármilyen menyiségben kapható házhoz szállitva termelői árban

Neumann Arnold

tüzifa kereskedőnél. Telep Váradvelence.

Központi iroda: Strada Alexandru (volt Telekiutca) 10. szám. Telefon: 14 07.

Fehér bab

cser, tölgy és bükk tüzifa kapható bármily mennyiségben a

Banca Freniera áruosztályánál,

Strada General Mosoiu (Mezey Mihály-utca) 2

Telefon 610. Telefon 610

ANGOL SZOVETEINK

eredeti különlegességek a tavaszi idényre már

MEGÉRKEZTEK

SCHWARTZ ÉS ROSENFELD

uri szabók, Gyjdu (Beöthy Ö.)-u 29

Anilin festékek

minden szinben és minőségben

Indigó, Schellack orange, Kénsav, sósav és salétromsav és az összes vegyicikkek gyári lerakata.

Ullmann József és fia

fűszer, festék és vegyiáru nagykereskedő

Oradea-Mare, Str. Alexandri (Telekiutca) 34. — Telefon: 14—99.

Esőernyőt

minden kivitelben készit

Rosenberg Testvérek Nagyvárad

Str. Nicolae Iorga (v. Zöldfa-utca) 8.

Behuzás gyorsan készül

UJ Olcsó beszerzési forrás Üveg, porcellán **UJ**

zománcedény-evőeszköz, háztartási cikkek

Szines kávéscsésze aljal — — — — — Lei 15·—
„ teáscsésze „ — — — — — „ 18·—
„ tésztáskészlet 6 szem. — — — „ 98·—
„ kávéskészlet 6 szem. — — — — „ 221·—
étkező, kávés, teás, mokkás készletek.

Bazáráruk, játék baba, ajándéktárgyak, gyermek és babakocsi, utazókosár, plaidtáska.

Babajavitás Porcellánjavitás

Farkas aruház

Str. Nicolae Jorga (Zöldfa-utca) 5. sz.

Férfi divat ujdonságok

valódi Rumbugi vászon zsebkendők férfi- és női kőrkeztyűk érkeztek. Nagyválaszték divat ernyőkben.

MOLNÁR

Bulevardul Regele Ferdinand (Rákóczi-út) 9. szám.

A Bihardiószegi Takarékpénztár Részvénytársaság

XXVI. évi zárszámadása

1923. december hó 31-én.

Meghivó. A Bihardiószegi Takarékpénztár Részvénytársaság 1923. évi március hó 9-én délelőtt 11 órakor Bihardiószegen az intézet üzlethelyiségében tartja *XXVI. évi rendes közgyülését* melyre a t. részvényeseket van szerencsénk tisztelettel meghivni. Az igazgatóság.

A közgyülés tárgyai: 1. A közgyülés jegyzőkönyvének hitelesitésére két részvényes választása. 2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1923. évről, a mérleg és a tiszta nyereség felosztására vonatkozó igazgatósági javaslat előterjesztése és a felmentvény megadása felett határozathozatal. 3. Két igazgatósági tag választása egy évre. 4. Az öt tagu felügyelő bizottság választása egy évre. — Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, valamint az évi mérleg 8 nappal a közgyülés előtt az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthető. — *Jegyzet.* A közgyülésre a részvényesek az alapszabályok 11. §-ához képest oly figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy aki azon részt venni s szavazatát érvényesiteni kivánja, nevén álló, vagy a közgyülés napját legalább 30 nappal megelőzőleg nevére irt részvényelt a Bihardiószegi Takarékpénztárnál, vagy az érmihályfalvai, margittai és székelyhidi járás területén levő pénzintézetek egyikénél, vagy a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Banknál Nagyváradon összes még la nem járt szelvényeivel együtt a közgyülés napját megelőző nap déli 12 óráig letenni és azt Bihardiószegen a megválasztott igazoló-bizottságnál szabályszerüen igazolni tartozik.

Bilanful — Mérleg-számla. Debit — Tartozik. Activ — Vagyon. Cassa — Pénzkészlet Lei 84,712·97. Pretensiuni la dif. banci — Követelések pénzintézeteknél 20,494·77. = 105,207·74. Portofoliul cambial — Váltótárca 1.794,866·—. Imprumuturi ipotecare — Jelzálogkölcsönök 5,896·—. Debitori în cont. curent — Adósok folyószámlán 42,902·75. Efecte — Értékpapirok 43,500·—. = 1.992,372.49.

Credit — Követel, Pasiv — Teher. Capital social — Részvénytőke Lei 80,000·—. Fond de rezerve — Tartalékalap* 50,000·—. Fond de rezerve special — Külön tart. alap** 6,000·—. Fondul de pensiune — Tisztviselői nyugdijalap*** 8,000·—. Rezervele speciale pentru creantele dubioase — Kétes követelések tart. alapja 2.500·—. = 66,500·—. Depuneri — Betétek — 1.603,702·17. Reescont — Visszleszámitolás 96,000·—. Creditori — Hitelezők 22,348·97. Dividenda neridicată — Fel nem vett osztalék 4,193·—. Transitorii — Átmeneti tételek 88,670·52 = 1.961,414·66. Report din anul trecut — Nyereségáthozat a mult évről 1,511·32. Beneficiul net pe anul 1923. — Ez évi tiszta nyereség 29,446·51 = 30,957·83 = 1.992,372·49.

* Cu dotatiunea a. c. — Ez évi hozzájár. 53,000·—.
** „ „ „ „ — „ „ „ 8,000·—.
*** „ „ „ „ — „ „ „ 12,000·—

Contul de Profit şi Pierdere — Nyereség- és veszteség-számla. Debit — Tartozik. Pierdere Veszteség. Salari şi cheltueli — Fizetések és üzleti költségek Lei 44.975·80. Impozite şi taxe — Adók és illetékek 23,485·20. Rezervele speciale pentru creantele dubioase — Kétes követelések tartalékalapjára 2,500 = 70,961·—. Profit net — Tiszta nyereség 30,957·83 = 101,918·83.

Credit — Követel. Profit — Nyereség. Profit transport din anul trecut — Nyereség áthozat mult 1,511·32. Dobânsile şi comisioane — Tiszta kamatjövedelem és jutalékok 97,228·19. Dobânda dupa pretensiuni la diferite banci — Pénzintézeteknél elhelyezett tőkék kamatai 54·32. Dobânda dupa efecte — Értékpapir kamatok 2,835·—. Incasari asupra creanţelor amortizate — Leirt követelésekből befolyt 290 = 101,918·83. — Diosig la 31 Decemvrie 1923 — december hó 31. Bihardiószeg. — Vendler Ernő, secretar exec. — ügyvezető titkár. Consiliul de administraţie — az igazgatóság: Antalóczy Sándor, presedinte — elnök. Weinberger Bertalan, vicepresedinte — alelnök. Balogh János, Fias Kálmán, Dr Nagy Dezső, Sürger Bertalan, Ternyei Ármin, Várdai Sándor. E. Nagy Sándor, cassler — pénztárnok. Megvizsgáltuk és helyesnek találtuk. Comisia de supraveghere — A felügyelőbizottság: Biró József, Kovács József, Margittai Jakab, Rosenfeld Izidor, ifj. Tolnay Gábor.

* Gesztenye-Piré 1 drb. 2 lei Benedeknél

* „Rita" kztanjai a legszebbek. Teleki-utca 24.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

1924 márc. 2-8-ig **LIPCSEI** 1924 márc. 2-8-ig

TAVASZI VÁSÁR

Általános mintavásár technikai és épitővásárral. — Felvilágositással szolgál és jelentkezéseket elfogad a lipcsei mintavásár tisztb. megbizottja ANGERBAUER EVŐ Timisoara, I. Gen. Praporgescu 3 — Telefon 70.

Sir a baba nappal, éjjel,
Kis kocsiját rugja széjjel,
Vigasztalják mindhiába
Ha nincs SZŐKE kocsijába.

Gyermekkocsik gyári árban kaphatók.

SZŐKE MIKLÓS-nál

Strada Vlahuta (v. lt Szent János)-utca 22. szám.

Szakszerű javitások, gummizások, enyők stb.

Irógépek:

Royal amerikai irógép

Torpedó, Titania, Mercedes, Arika, Record, Stőweer, Urania

Telefon: 11-45

stb. raktáron vannak és azonnal szállithatók.

Számoló és kopirozó gépek

Goldstein irógép

szakuzletében nagy javitó műhely

Oradea-Mare Str. Avram I. 5.

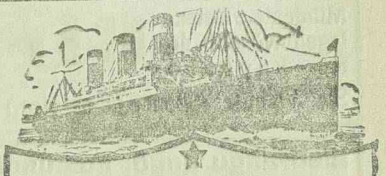

Megyünk Amerikába?

Pompás berendezés a harmadik osztályon is az Egyesült Államok Brema—New-York vonalán, a

„LEVIATHAN"

csodahajón, amely Southampton és Cherbourgból indul. Szép, jól szellőztetett és fölszerelt 2, 4 és 6 ágyas szobák, tágas társalgóterem, fölülmulhatatlan konyha és számtalan fürdőszoba. Kiszolgálás ép olyan, mint az első osztályon. Naponta délután és este hangverseny.

Kérje bérmentes képes árjegyzékünket.

UNITED STATES LINES

Vezérképviselet Romániában:
MERCUR BUCAREST, Calea Moşilor 51, TEMESVÁR Hunyadygasse 8, CZERNOWITZ, Lilliengasse No. 15

Irodai blokkok

nagymennyiségben olcsón kapható a Hegedüs Hirlapirodában.

Egy öltöny elkészitése 700 Leibe kerül

Jobb munkát kap, mint a lőtéren. Minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbban készitek:

SCHREIER URI SZABÓ

Oradea-Mare, Str. Cogálniceanu (Várady Zs.-utca) 2

Utazónak

ajánlkozik teljtetlenül megbizható magyar, német, román nyelvet biró egyén az

Ó-királyságba is.

Szives megkereséseket „Uzlet" jeligére a Hegedüs Hirlapirodába kérem.

White Star Dominion Line
White Star Line

direkt szolgálat

Cherbourg Havre

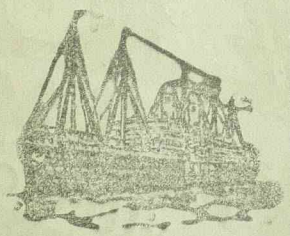

Antwerpen Hamburgból

KANADÁBA

Hét nap alatt három naponkint induló óriáshajókkal. — Vizum- és hajóügyekben felvilágositással szolgál:

N. Brüch & Co. Filiale Oradea-Mare

Str. Alexandrii No. 11. (Kereskedelmi és Iparkamara épület)

256

ÓRÁK

szakszerű javitását a legkomplikáltabbig kifogástalanul

TISZAY

végzi Strada Alexandrii (Telekyutca) 9. szám alatt

Jutányos árak Preciz munka

Magas arban veszünk butort, szőnyeget, porcellánt, zongorát, Wertheim kasszát egész lakásberendezéseket.

Meghivásra házhoz megyünk

Beck és Benjámin

Strada Cogalniceanu

Olcsón kiárusitjuk raktáron levő perzsa és gyári szőnyegeket, ebédlő és hálóberendezéseket, antik butorokat. Telefon: 1703.

Varrógép Kerékpár

javitó műhely és raktár

Felelősség mellett használt és uj gépek:

Singer — — — 1000 Liól
Karikahajós — 2500 „
Iparosgép — — 3000 „

Használt gépei és kerékpárt vesznek

H. Eisenberger

Pia a Minsi Viteazul Nagypiac-tér 5. szám, U. huspiaccal szemben.

A legnépszerübb amerikai iró

JACK London

összes müvelt olvashatja a

Hegedüs Hirlapiroda kölcsönkönyvtárában.

Adám előtt 1663
Csodatevőszerelem 1730
Éneklő kutya 1667
Farkasvér 651
Havasok leánya 995
Játék 1008
Nagyhaz asszonykája 942
Nap fia 913
Vadon szava 1142
Vissza a vadonba 1025
Sarga sátán 1819
Tüzes napsugár 1705
Vadállat 1902
Tengeri farkas 1906
Büszkeség háza 1973
Beszélő kulya 1980
Dazzler cirkálón 1981
Kaland 2028
Méhek dala 2037
Barna Farkas 2047
Vaspata 2082
Lázadók 2084
Eszaki odisszea 2080

Ujdonságok:

Courts-Mahler: Egy asszony akit nem szeretnek 2083.
Földi M.: Hamlet királykisasszony 2078
Károlyi Mihály: Egy egész világ ellen. 2076
Kuprin: Szulamith 2079
May K.: Juka öröksége (ifjusági) 2086
Móra: Mindenki Jánoskája (ifjusági) 2085
Szenes B.: Meztelen táncosné 2077
Ujhelyi N.: Akit a férfiak szeretnek 2081

Ezt a jegyzéket tessék kivágni és a meglévő jegyzékbe beragasztani.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școala - BCU Cluj-Napoca.

Ácsmunkát helyben és vidéken. Bárminemű e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb egységáraim mellett vagy vezetését vállalom.
CZINA ISTVÁN ácsmester, Oradea-Mare Strada Eroilor (Vitéz-u.) 1.

Festéküzlet
Mindenféle festéka legelőnyösebb árban kapható. **Biró**
Str. Vlahuta (Szent János-utca.) 32

Elsőrangu angol kostümöket
kabátokat, korzó és kabátruhákat, leányka kabátokat meglepő olcsó árért készít:
VALENTIN ISTVÁN női szabó
Str. Spitalului (Kórház-utca) 17. üzlet.
Tisztviselőknek kedvezmény.

Zongorák
Gegbrüder Stingl, Thék-Ehrbár gyártmányu rövid kereszthuros fémszerkezetüek.
Pianinok
Petrov Wessely gyártmányu kitünő hanguak.
Szalongarniturák
Biedermayer és ampire Sacriatierek valódi perzsaebédlőszőnyegek, üzletátrendezés miatt leszállitott árban kerülnek eladásra.
Sternberg
régiségüzlet. kishidő

Jelmezruhák
fiuk és lánykák részére, valamint tavaszi ruhák és kosztümök izléses kivitelben és jutányosan készülnek
OZV. RÁCZ HERMANNÉ
gyermekruha szalonjában,
Str Nicolae Jorga (Zöldfa utca) 6. sz.

Nagyothallók figyelmébe!
A legujabb rendszerü berlini villamos
zsebtelefonok
(Akustik készülék) nagyothallók részére kapatók
Nézzétek Már Nagyvárad, Alexandri (Teleki)-u. 15, szám alatti lakásán, ahol azok bárki állal kipróbálhatók naponta 2—6-ig.

Eredeti angol tavaszi szöveteim megérkeztek
SEIDLER urifszabó
Parcul Eminescu (Ezredévi Emléktér) 2
Rimanóczy-szálloda mellett

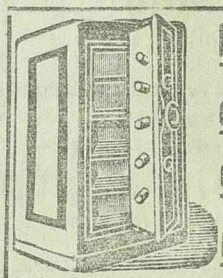

Pénzét okmányait ékszerelt értékpapirjait
abba a pénzszekrénybe helyezze el, melyet kizárólag elsőrendü kivitelben a „STABIL" Gépek és Felszerelések Lerakatában a legolcsóban szerezhet be.
„Stabil" Gépek és felszerelések lerakata Oradea-Mare, Vitez M (Nagy piac) tér
Táviratcim: „STABIL". Telefon: 16-86.

Külföldre utazóknak
Útlevél és Vizum
ügyekben
Leggyorsabb Legolcsóbb
Schreier
Tisza Kálmán-tér
Dijmentes felvilágositás
Külföldről érkezőknek

Strada Rimanóczy-utca 4. sz.
A harisnyák, kesztyük, soknik, rövidáruk, szabókellékek és nyakkendők legolcsóbb bevásárlási forrása. Jumperpamut 4 Lei 60 b. dekája
„ELDORÁDÓ"
divatárúház, Rimanóczy-u. 4.

ÚJ KEZIMUNKA SALON
Kapucinus-utca 19. sz. alatt kézimunka szalonomat megnyitottam. Azsurozás, reneseus, madeira, rischelieu, cakkozás gépen, ami felismerhetetlenségig azonos a kézi hímzéssel, de aránytalanul olcsóbb. És mindennemü kézi hímzéseket is a legszebb és legolcsóbban vállalok szmirna, perzsa goblen, kelim és filé munkák a legolcsóbban rendelhetők meg.
A nagyközönség szives pártfogását kéri: **Barta Maczó.**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

MEGHIVÓ.

A Nagyváradi Takarékpénztár 77-ik évi közgyülését

1924. évi március hó 4-én délután 4 órakor tartja saját helyiségében, melyre a tisztelt részvényeseket ezennel meghivja.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1923. üzleti év eredményéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1923. évi zárszámadások megvizsgálásáról, a mérleg megállapitása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal és a felmentvény megadása.
3. Az igazgatóság javaslata az alaptőke felemelése tárgyában.
4. Az igazgatóság javaslata az alapszabályok módositása tárgyában.
5. Az igazgatóság jelentése a nyugdijalap állásáról.
6. Egy igazgatósági tag és egy felügyelő-bizottsági tag választása 2 évi időtartamra és az alapszabályok értelmében váltóbirálók, illetve választmányi tagok választása.

A mérleg eredeti példánya f. évi február 24-től kezdve az üzleti helyiségben a részvényesek által megtekinthetők.

Oradea-Mare (Nagyvárad), 1924. február 19.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályok 15 és 16. §-aiból.

Érvényes határozat hozatalra a közgyülésen legalább 25 olyan részvényesnek kell jelen lenni, kik az alaptőkének legalább egynyolcadrészét képviselik.

Minden részvényes, aki a közgyülésen részt akar venni, tartozik a közgyülést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább egy hó előtt saját nevére iratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az őt illető szavazat mennyiségéről téritvényt kap.

Hatóságoktól, vagy nyilvános számadásra kötelezett vállalatoktól kiadott letéti igazolványok az eredeti részvények helyett a közgyülésen résztvevési jogot adó letét gyanánt fogadtatnak el.

Egy tulajdonos nevére szóló részvényekről csak egyetlen téritvény adható ki.

A Nagyváradi Takarékpénztár zárszámadása az 1923. évről.

Mérleg-számla

Vagyon

	Lei	b.	Lei	b.
Pénztárkészlet — — — — —			3,294.513	21
Váltókölcsön — — — — — —			19,800.230	13
Jelzálogkölcsönök — — — —			1,043.611	03
Adósok folyószámlája — — —			17,841.253	07
Értékpapirok — — — — — —			14,288.915	62
Társasági ház — — — — —			131.030	55
Ingatlan — — — — — — —			27.246	91
Szavatosságok — — — — —			1,810.000	—
Egyéb követelések — — — —			334.404	91
			58,571.205	43

Teher

	Lei	b.	Lei	b.
Részvénytőke — — — — —			10,000.000	—
Alapok:				
Tartalékalap — — — — —	2,241.198	96		
Kétes követelések tartaléka —	700.000	—		
Értékcsökkenési alap — —	5.000	—		
Jubileumi alap — — — —	5.000	—		
Nyugdijalap — — — — —	282.718	78	3,233.917	74
Betétek — — — — — — —			35,230.124	25
Engedményezett jelzálogkölcsönök			343.893	31
Hitelezők — — — — — — —			2,998.501	75
Visszleszámitolás — — — —			3,250.000	—
Szavatosságok — — — — —			1,810.000	—
Egyéb tartozások és előre felvett kamatok — — — — — —			276.329	51
Ez évi nyereség — — — — —			1,428.438	87
			58,571.205	43

Nyereség és Veszteség-számla

Veszteség

	Lei	b.	Lei	b.
Tiszti fizetések, üzleti, kezelési és egyéb költségek — — —			1,062.688	62
Adók és illetékek — — — —			372.489	37
Kétes követelések tartalékának képzésére forditva — — —			700.000	—
Ez évi nyereség — — — — —			1,428.438	87
			3,563.616	86

Nyereség

	Lei	b.	Lei	b.
Nyereség-áthozat 1922. évről —			34.054	81
Tiszta kamat, jutalék és egyéb jövedelmek — — — — — —			3,450.396	—
Ingatlanok tiszta jövedelme —			79.166	05
			3,563.616	86

Oradea-Mare (Nagyvárad), 1923. évi december hó 31-én.

Horváth Arpád
vezérigazgató.

Dr Szemes Ferenc
igazgató.

Cserey Dezső
igazgató.

Az Igazgatóság:

Dr Karácsony János
elnök.

Bocsánczy László
Horváth Árpád
Marcuş István
Dr Gyöngyössy István
Dr Lánczy József
Nussbaum Sámuel

A Felügyelő-Bizottság:

Böszörményi Géza
Somogyi Géza
Dr Imrik Gusztáv
Tóth Imre

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

„BIHOREANA" Institut de Credit şi Economii Societate Anonimă în Oradea-Mare

Filiale: Tinca, Salonta, Marghita, Aleşd şi Vaşcău.

Convocare

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „BIHOREANA", sunt invitaţi prin aceasta, conform dispoziţiilor §-lui 19 din statutele societăţi, la

a XXV-a adunare generală ordină şi jubilară,

care se va ţinea în Oradea-Mare, *Joi, în 6 Martie 1924, la orele 10 a. m.* în sala festivă a Primăriei, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale jubilare.
2. Discursul festiv al Părintelui Protopop Andreiu Horvath, despre istoricul institutului.
3. Alegerea alor 3 membri pentru verificarea procesului verbal şi alor 3 scrutinători pentru actul alegerii.
4. Raportul Consiliului de Administraţie despre gestiunea anului 1923.
5. Raportul Comitetului de Censori despre examinarea comptului anual, a bilanţului şi a propunerilor relative la distribuirea profitului net.
6. Stabilirea bilanţului şi distribuirea profitului net.
7. Determinarea scopului pentru care este a se întrebuinţa suma destinată pentru scopuri de binefaceri.
8. Urcarea capitalului societar la suma de Lei 20.000.000.—
9. Alegerea alor 2 membri în Consiliul de Administraţie, unul cu mandat pe 2 ani şi unul pe 4 ani.
10. Alegerea alor 7 membri în Comitetul de Censori cu mandat pe 3 ani.
11. Eventuale propuneri în sensul statutelor.

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari la următoarele dispoziţii din statute:

§. 24. Pentru folosirea dreptului de vot se cere, ca actionarul să fie trecut ca proprietar al acţiilor sale în cărţile institutului cel puţin cu 6 luni înainte de adunare şi cu una zi inainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcţiunea institutului, respective la locurile designate de direcţiune, acţiile sale eventual şi dovezile de plenipotenţă.

Acţiile depuse la locurile designate de direcţiune se vor lua în considerare numai încât reversalul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare a adunării generale s'a depus la institut.

In legătură cu dispoziţiile § lui 24 din statute, avem onoare a notifica, că în şedinţa plenară direcţională ţinută la 23 Ianuarie 1924 pentru depunerea, respective primirea acţiilor şi edarea documentelor despre depunere, s'au designat în acest an, respective au fost rugate toate institutele, cari sunt membrii „Solidarităţii", Capitlele diecezane gr. cat. române şi Conzistoarele diecezane gr. or. române din Ardeal.

Oradea-Mare, la 23 Ianuarie 1924.

Consiliul de Administraţie.

Contul-Bilanţ

ACTIVE

		Lei	b.	Lei	b.
78	Cassa în numerar — — —	3722650	70		
113	Bonuri la bănci — — — —	739773	11	4462423	81
61	Cambii de bancă — — —			16955953	90
77	Cambii cu acop. hipotec. —			588369	50
76	Credite hipotecare — — —			77197	—
50	Credite hipotecare pe amortiz.			7892	58
294	Credite personale — — —			1618	50
113	Credite de Cont-curent —			1647	185 06
39	Credite pe efecte — — —			8288	—
94	Calea Ferată din Bixad-Târşolţ — — — — — —			6213695	75
104	Efecte publice şi acţiuni —			5591449	25
286	Imobile — — — — — —			111379	50
57	Mobiliar — — — — — —			102556	25
6, 27, 45, 51, 55, 87, 96	Diverse conturi debitoare			4744490	19
				60639821	29
	Debitori pentru garanţii —	7398869	—		

PASIVE

		Lei	b.	Lei	b.
105	Capital societar — — — —			6005926	
65	Fondul de rezervă* — —			2915999	—
52	Fondul de pensiune** — —			446834	—
115	Rezerve pt. creanţe dubioase 1923 — — — — — — —			500000	—
66	Depuneri spre fructificare —			35678395	42
68, 91	Depozite de cassă — — —			4649720	49
250	Credite hipotec. cedate —			17995	23
108	Reescompt — — — — —			7477815	—
14, 43, 68, 71, 72, 73, 95, 97	Dividende neridicate — —			157568	95
2	Interese transitoare — —			520342	45
	Profit net — — —			2269224	75
	* Cu dotaţia din acest an se urcă la 3,370.000·— ** „ „ „ „ „ „ „ „ 561,000·—			60639821	29
	Garanţii eliberate — — —	7398869	—		

Contul profit şi perdere

PEREERE

		Lei	b.	Lei	b.
	Interese:				
33	pentru fondul de rezervă			198557	—
	„ depuneri spre fructificare — — — — — —			2577745	15
73					
109	de reescompt — — — —			735049	15
60	Salare — — — — — — —			382048	60
20, 40, 101	Cheltueli generale: tipărituri, porto, luminat, încălzit, chirie, diurne, onorarii, spese de călătorie şi de reprezentare —			426927	19
59	Impozite — — — — — —			1123986	89
28	Amortizări din mobiliar —	6503	10		
114	Amortizări pt. creanţe dubioase — — — — — — —	500000	—	506503	10
	Profit net — — — —			2269224	75
				8220041	83

PROFIT

		Lei	b.	Lei	b.
	Interese:				
67	dela cambli de bancă —			1160235	68
79	„ „ cu acop. hip.			476528	10
93	„ credite hipotecare —			5539	40
74	„ „ pe amortiz.			300	64
283	„ „ personale —			16	—
287	„ „ pe efecte —			156	—
81, 111	„ cont-curent — — —			2289109	41
80	„ efecte publice şi acţ.			80076	85
22	Venitul imobilelor — — —			114893	—
100	Proviziuni — — — — —			4093186	75
				8220041	83

Romul Barbu
Director-general

Oradea-Mare, la 31 Decembrie 1923

Ioan Pop
Prim contabil

CONSILIUL DE ADMINISTRATIE:

Dr Nicolae Popovici
Preşedinte

Samuil Ciceronescu
Vice-preşedinte

Vasiliu Carţiş *Dr Iuliu Chiş* *Andreiu Horvath* *Iosif Moldovan* *Dr Iacob Radu* *Dr Nicolae Zigre*

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent şi l-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele institutului.

Oradea-Mare, la 30 Ianuărie 1924.

COMITETUL DE CENSORI:

Dr Florian Stan
Preşedinte

Petru Popescu
Vice-preşedinte

Ioan Albon
Expertcontabil

Cornel Bardossy *Ioan Gherlan* *Gavril Maroş* *Ioan Papp*

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pentru Şcoală - BCU Cluj-Napoca.

SZINHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. e.: Tosca, munkás-előadás, kezdete fél 11 órakor.

Vasárnap délután: Diadalmas asszony, mérsékelt helyárakkal.

Vasárnap este: Csárdáskirályné, bérleten kivül.

Hétfő: Jégcsap, bohózat-ujdonság másodszor A) bérlet 83. szám.

Kedd: Carmen, operarepriz, B) bérlet 84. szám.

Szerda: Vig özvegy, Zöldhegyi Annus vendégjátékával, bérleten kivül.

Csütörtök: A farkas, A) bérlet 85. szám.

Péntek: Forradalmi nász, B) bérlet 86. szám.

Szombat délután: Mandarin, mérsékelt helyárakkal.

Szombat este: Pompadour, operettujdonság először, bérleten kivül, premier helyárakkal.

Vasárnap délután: Diadalmas asszony, mérsékelt helyárakkal.

Vasárnap este: Pompadour, operettujdonság másodszor, bérleten kivül, premier helyárakkal.

Hétfő: Pompadour, operettujdonság harmadszor, bérleten kivül, premier helyárakkal.

Kedd: Pompadour, operettujdonság negyedszer, bérleten kivül, premier helyárakkal.

Jégcsap

— Zilahy Lajos uj vigjátéka

Az uj magyar szinpadi irók között pár év alatt jó márkát nyert Zilahy Lajos neve. Darabjai a legsikerültebbek közül valók s anszvrit műsordarabok melyek a kedvezőtlen budapesti szinházi konjunktura ellenére is hónapokig tudják tartani magukat. A Jégcsap szinházi nyelven szólva „ma is fut" a Belvárosi Szinházban s a tegnapi nagyváradi bemutató abszolut nem cáfol rá a budapesti sikerre.

Nagy igényről szó sincs. A Jégcsap az öregedő férj, dr Parali (Tóth Elek) fővárosi kozmetikus fiatal felesége. Az öreg ur rettenetesen féltékeny s mint orvos teóriákban dolgozik. Az a teóriája, hogy egy asszony ha szerelmesét leálcázzák előtte, örökre immunis marad minden csábitás ellen. Felbéreli tehát Kék Istvánt (Sorr Jenő), aki jogszigorló és költői lelkületű, viszont szegény fiatalember, hogy csábitsa el nejét. Veszélyről nincs szó, mert azt hiszi, hogy Kék, akit egy megbizható nyomozó iroda ajánlott, képtelen a szerelemre. Első felvonás az indóház: Paraliné őnagysága a tengerpartra utazik, de Kék, akinek vele kellene mennie, lekési a vonatot. Helyette egy ifju tengerésztiszt a kisérő s Parali hanyathomlok rohan a rosszul sikerült megrendezés után feleségéhez cinikus öreg barátjával (Harsányi) és a mindenünnen lemaradó Kék Pistával.

A második felvonás története érdekességben nem hagy alább. Paraliné flörtöl a tengerésztiszttel, aki nem más, mint a saját fivére. Három évig Melbournban volt, most érkezett haza és a feleség azért rendezte az egész incidenst, hogy bosszut álljon férje féltékenységéért. Sok kacagtató fordulat következik s miután Parali már meggyőződött, hogy a tengerész tényleg a sógora, elengedi feleségét egy hajókirándulásra. Ekkor jelentkezik egy másik fiatalember (Berengh Béla) s Paralit keresi, mint az asszony hazatért bátyja. Az orvos rohanna a hajó után, mely vidáman tülkölve már kifutott az öbölből.

Harmadik felvonás: odahaza. Az öreg kozmetikus 25 éves komoly kozmetikai multjára hivatkozik, mely nem engedi meg, hogy nevetségessé tegyék s válni akar. De kiderül, hogy Paraliné csak folytatta a trükköt s az első tengerész tényleg a fivére. A második csak egy barátnője férje volt, akit felkértek a komédia eljátszására. Parali most már tényleg megnyugszik, amikor jön Kék ur is, aki lángoló szavakkal szerelmet vall, miután már a második felvonásban bevallotta az asszonynak, hogy mily aljas célra akarták felhasználni. Randevut kér egy budai sétára s boldogan rohan el. Félhétkor csengeni kezd a telefon. Az asszony izgatottan kapkodja fel a keppet és a kalapot, elmegy — a beteg Malvin néninéhez. A férj fáradtan a karosszékbe roskadt: elalszik . . . Ekkor heves gesztusokkal beront Kék, az izgalomtól hebegve kiabál:

— Nem tudják . . . nem látták a Nagyságos Asszony egy huszártiszttel . . . Csukott fiakkerbe szálltak! . . .

— Ne orditson! — inti le Harsányi.

— Hogyne orditanék és ő, a férj ilyenkor alszik?!!

— Ilyenkor minden férj alszik!

Függöny. Nagyjából ez a Jégcsap tartalma. Nagyjában, mert azt a sok kedves, kellemes tarkitó jelenetet nem lehet egy rövid recenzió keretébe beszoritani. Tóth Eleket mint vigjátékszinészt nem kell bemutatni. Rajongni kell érte és nem lehet betelni vele, amig szinpadon van. Felfedezés is történt: Sorr Jenő ez alkalommal mutatta meg, hogy kivételes tehetségü, komoly és intelligens szinész, akire egy darab sikere leméréséné épiteni lehet. Jósika Mici nagyon decens, nagyon elegáns s játéka semmi kivánni valót sem hagy hátra. Földes Mihály szerencsés tagja a drámai együttesnek, minden szerepében meg tud felelni a várakozásnak. Harsányi Miklós a lényegében passziv szerepben is igazi szinésztalentum maradt. Kifogástalanul jó szinésznő Kiss Gyuláné, organuma és beszédtechnikája mindig érvényesül. Kisebb szerepekben Berengh Béla és Katona álliottak helyt s kacagtató epizódisták Madas és Nagy Margit. A bemutató határozott sikere arra enged következtetni, hogy a Jégcsap Nagyváradon is sokáig müsordarab marad.

(bárd.)

— **Vasárnapi előadások.** Ma délután Pintér Böske betegsége miatt az előre hirdetett Diadalmas asszony előadása elmarad, helyette a Marinka táncosnő kerül szinre Kovács Katóval, Borovszkyval, Zilahival, Misogával és Vigh Ernővel a főszerepekben. Este pedig a Csárdáskirályné lesz a szinház müsorán. A cimszerepet Zöldhegyi Annus, Erdély legkiválóbb primadonnája fogja játszani, mint vendég. Zöldhegyi Annusnak ez lesz az első fellépése a nagyváradi szinpadon.

— **Jégcsap.** Hétfőn este a nagy sikerrel bemutatott érdekes bohózatnak, a Jégcsapnak lesz a második előadása A) bérletben a bemutató előadás szereplőivel.

— **A Farkas.** Molnár Ferenc világsikerü darabját, a Farkast ujitja fel a szinház teljesen uj betanulásban, mely csütörtökön este A) bérletben kerül szinre. A főszerepeit e nagyszerü szinmünek Jósika Mici, Tóth Elek, Harsányi, Földes, Sorr játszák. A darabot Tóth Elek rendezi.

— **Vig özvegy Zöldhegyi Annussal.** Szerdán este bérleten kivüli előadásban kerül szinre Lehár gyönyörü zenéjü operettje, a Vig özvegy, melynek cimszerepét Zöldhegyi Annus fogja játszani, akinek e szerep egyik legtökéletesebb alakitása. A többi szerepeket a legutóbbi előadás szereplői játszák.

— **Pompadour.** Szombaton este mutatja be a szinház hosszas előkészületek, komoly próbák után az idei szezon egyik legszebb operettélét, mely minden nagyváros szinpadának állandó müsordarabja. A Pompadour operett fogja uralni a szinház jövő heti egész müsorát szombattól péntek estig. Öt egymásutáni előadás bérleten kivül lesz megtartva premier helyárak mellett, csütörtökön pedig A) bérletben, pénteken pedig B) bérletben kerül szinre a Pompadour rendes helyárakkal. A cimszerepet ezeken az előadásokon Kovács Kató játsza, aki már is meghivást kapott a budapesti Fővárosi operette szinházhoz a Pompadour szerepének eljátszására. Az operett többi szerepelt Zilahi, Kertész Manci, Borovszky, Misoga, Madas és Galambos játszák. A Pompadour jegyelt már szombat reggeltől kezdve kezdte árusitani a szinház pénztára az öszes előadásokra. E gyönyörü kiállitásu operett, melynek mind a három felvonására uj diszletek és kosztümök készültek. Hetényi főrendező nagy tanulmányokat igénylő munkája után lesz beállitva. A zenei részek betanitását és a darab dirigálását Szatmáry karnagy fogja minden előadáson vezényelni.

Regatul Romania executor judecătoresc Aleşd

No. 33—1924 ex

Publicaţiune de licitaţie.

Subsemnatul executor judecătoresc aduc la cunoştinţă publică că lucrurile următoare s. a. fân, paie, piatra devar care s'au preţuit in 16.000 Lei in favoarea lui Iuliu Hollóssy in cootra urmăriţilor pentru 500 Lei şi acces se vor vinde prin licitaţiunea fixată pe 27 Februarie 1924 la orele 11 in comuna Vad (Zecehotară) pă locuuinţa următorului

Aleşd, la 27 Iannrie 1924

Adolf Dubb
executor judecătoresc

Ismét magas árban
VESZEK
ARANY
EZÜST
és brilliáns tárgyakat
KLEIN
ékszeráruház Avram Iancu (Kossuth Lajos)-utca 4 szám

Hamis fogakat
brilliáns, gyémánt, arany és ezüsttárgyakat magas árban
veszek
Kohn Henrik
Avram I. (Kossuth-u.) 7.

Nr. 106—1924. np.

Arverési hirdetmény

Közhirré teszem, hogy a Kt. 306. §-a értelmében a kézizálogul átadott irásztal, könyvszekrény, szék és asztalka közbenjövetelem mellett folyó hó 27 én, (szerdán) d. u. 4 órakor közjegyzői irodámban (Regele Ferdinand 17) megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek el fog adatni a következő feltételek mellett: 1. Kikiáltási ár 20000 lei. 2. Bánatpénz 10%. 3. A butorok csak együttesen árvereztetnek el. 4. A tárgyak a kikiáltási áron alul is eladatnak. 5. A vételár azonnal fizetendő. 6. A vételi illeték vevőt terheli.

A fenti butorok irodámban megtekinthetők.

Oradea-Mare, 1924. évi február hó 23-án.

Dr Hica János
közjegyző.

Ügyes fehérnemüvarrónők

magas fizetéssel felvétetnek a **Columbia** Fehérnemügyában Calea Aradului (Aradi-ut) 25. Szombaton zárva. Jelentkezni lehet vasárnap és hétfőn reggel 8-10-ig.

Aviz

Să aduce la cunoştinţă Onor. consumători (şi Dior ofiţeri) cari se bucură de orice favor de consumaţie eleetrică ca de la 15 Februarie până la 15 Martie a. c. să certifice dreptul de acest favor, cu atât mai vârtos, căci în caz contrar consumaţia nu li se va socoti eu preţul redus.

Certificatele să se adreseze către Uz na Electrică sau să se inainteze personal la oficiul Uzinei Electrice în biroul Nr. 1. zilnic intre catele 15 şi 18.

Certificatele necesare sunt următoarele: 1. Certificat, subscris de către şeful serviciului cu data din anul curent, în care se certifică în ce calitate face beneficiantul serviciu.

2. Funcţionarii necăsă oriţi şi funcţionarele sunt obligaţi a certifica că sunt susţinători de familie.

3. Penzionarii au să inaintere carnetul de

Oradea-Mare, la 9 Fecruarie 1924.

Direcţiunea Uninalor Electriciale Municidiului.

Mihail Bazilli, m. p. director.

Felhivás

Felhivom mindazon fogyasztókat, akik a Villamosmünél akár a városi, akár az állami tisztviselők részére megállapitott áramdij kedvezményt élvezik (a hadseregbeli tisztiurakat is), hogy igényjogosultságukat f. é. február hó 15 és március hó 15-ike között annál is inkább igazolják, mert ellenesetben részükre a kedvezményes árszámlázást meg fogjuk szüntetni. Az igazoló iratok a Villamosmü telepén az 1-es számu szobában bármely munkanapon d. u. 3 és 6 óra közötti időben személyesen bemutatandók.

A szükséges igazolványok: 1. A hivatalfőnök által 1924. évi kelettel láttamozott alkalmaztatást és szolgálati beosztást igazoló okmány.

2. Nőtlen kedvezményesek és tisztviselőnők részére ezenkivül a családfenntartói minőséget igazoló okmány.

3. A nyugdijasok tartoznak a nyugdijfizetési könyvet bemutatni.

Oradea-Mare la 9 Februarie 1924.

Városi Villamosmü Igazgatósága.

Bazilli Mihály s. k. igazgató.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pentru Şcoală - BCU Cluj-Napoca.

A legkisebb hirdetés ára 20 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy szó ára 2 lei, vastag betűs 4 lei

Házasság

36 éves tisztviselő, jó megjelenésű, sok oldalu, előnyösen megnősülne, vagy benősülne. Szives ajánlatok „Biztositott jövő" Lloyd Express, Cluj. 383

Oktatás

Német születésü nyelvmesternő „Berlitz" módszerrel alaposan tanit németül és angolul. Cim a kiadóhivatalban. 888

Németet és franciát tanit özv. dr Philippi Aladárné, Str. Pastör (Kórház-utca) 39—b. 876

LAKÁS

Lakás 2 szoba, alcowennel complett, igen jó állapotban. — Irodának vagy raktárnak alkalmas helyiség 5×8 méteres Rákóczi-uton, nagy borpince, asztalos műhely és butorozott szobák sürgősen kiadók. — Keresünk házakat, szőlőket. Viszont több beköltözhető házaink és szőlőink eladók. „Ardeal" iroda főposta mellett, Str. Episcopul Ciorogariu No 8. (volt Uri-u.) Telefon 203.

Eloserélném kétszobás alkovos konyhás földszinti lakásomat, háromszobás modern fürdőszobás lakással. Cimet a kiadóba kérek. 832

Különbejáratu tágas, parkettes szoba, modern butorral olcsón átadó. Különbejáratu butorozott szobáink vannak. Iroda: Str. Episcopului Pavel-utca 5. 879

Butorozott szobáim vannak, kisebb házakat keresek. Ügynökség Str. Ciorogariu (Uri-utca) 11. 873

Inteligens garson ur teljes ellátást (orth. kósert) külön szobát fürdőszoba használattal, mosással kaphat 3 tagu családnál. Cimet a Hegedüs Hirlapirodába „3500" jeligére 853

Központban világos, modern kétszobás irodahelyiség kiadó. Humanitas, Str. Alexandri 11. Érdeklődni 1—3 óráig. 894

Központon két háromszobás, irodának, helyiség bérbeadó. Butorozott különbejáratu lakrészeket tudok. — Üzleteket, kitünő bodegát berendezéssel, lakással ajánthatok. Egyszobás lakás azonnal kapható. Ingatlan cserelakás közvetites eszközölhető Balázsnénál, tr. N. Iorga (Zöldfa-utca) 21. Telefon 815. 893

Izr. kis családnál inteligens fiatalember lakást és ellátást kaphat. Cim a kiadóban. 891

Fiatal házaspár butorozott szobát keres, ágynemüje van. Alexandri (Teleky-u. 5. ajtó 9. 916

Vadászfegyverek

javitását, jókarbantartását és barnitását, valamint vadászati díszkellékek készitését és javitását szakszerüen eszközöl

Künstler

armurier — fegyvermüves
Cuza Voda (Szacsvay)-u. 89

Alkalmazás

4 közép iskolát végzett, lehetőleg már gyakorolt vasesztergályos és géplakatos tanuló, fizetéssel felvételik. Boritékgyár. Mészáros-utca 4. 1

Tanuló magas fizetéssel felvételik. Polonkay fűszerüzlet. Str. Vlahuta (Szent János-u.) 28. 837

Fiatal leányt vagy asszonyt két személyhez 1-re felvesz zász, Reg. Ferdinand (Rákóczi)-ut 30 jobbra. 831

Magas fizetéssel, lakással, fűtéssel, önálló bádogos és vizvezetékszerelő segédeket keresek. Csakis elsőrendű munkaerők jelentkezzenek. Dengelegi Armin Calea Victoriei Kotozsvári-utca 44. 859

Falusi kerékgyártó sok munkát kaphat Nagy Károly Marghita 499. sz. háznál. 886

Keresünk kereskedelmit végzett gyakornokot, román és német nyelvet birók előnyben. Cim a kiadóban. 887

Kis leány vagy idősebb asszony mindenesnek kerestetik, Strada Gozsdu (Beöthy Ödön-u.) 23. 902H

Perfect főzőnő felvétetik. Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-utca) 1—a. I. em. jobb ajtó. 896

Szobaleányokat urihelyről, éves bizonyitvánnyal 2000 fizetéssel fogad elsejére: Parkszálló. 900H

Irodai gyakornoknőt kezdő fizetéssel felveszek. Német nyelvet birók és gyorsirók előnyben. Kemény A. Str. Vlahuta 50. 899

Románul tudó gépirónőt keresek. Kaufmann ügyvéd Parcul Traian-tér 1. Ertekezni d. u. 2-3-ig. 904H

Deutsche, sucht Beschäftigung für die Vormittagsstunden. Adresse: Strada Rimanóczy-utca 6. Suterin bal. 906H

Fűzni tudó ügyes mindenes azonnal felvétetik. Robicsek. Str. Aurel Vlaicu (Vámház-u.) 51. 911H

Filéző nők és tanuló leányokat magas fizetéssel felvesz Horváthné kézimunka üzlete, Szinház-u. 4. 915

Elsőosztályu munkára, elsőrangu nagy munkásokat keres. Szücs, uri szabó Nagy Sándor-utca 4. 903

Tisztességes gyermekszerető szobaleány elsejére kerestetik. Cim a kiadóban. 913

Perzsaszőnyeg rajzokat készit Diósy Mihály, Strada Episcopul Pavel-u. 20. 892

ARANY BEVÁLTÓ

Horváth Imre
Del'Orto mellett
ARANY! EZÜST
BRILLIÁNS
GYÉMÁNT
PLATINA
BEVALTAS

Adás-vétel

Eladó egy kirakati rézállvány, 4 metszett üveglappal, teljesen jókarban. Bulev. Reg. Ferd. (Rákóczi-ut) 30. Szász. 763H

Két kőrisfa, uj, polituros hálószoba eladó. Str. Gyár utca 40. 908H

Hosszu fekete átmeneti női kabát olcsón eladó, ugyanott 37-es spanglis alig használt női lack-cipő is. Str. Cuza Voda (Szacsvay) utca 19.

Eladó magyar stilü hallberendezés. Bul. Reg. Ferdinand 30. szám. Jobbra. Szász. 738

Zongorát vagy pianinót bérbe keresek. Cim a kiadóban. 872

Bizományba elfogadok bármilyen fehérnemüt, porcellánokat, szőnyegeket és képeket. Bulevardul Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30. Jobbra. Szász. 64

Nagyszalontán ház elfoglalható háromszobás modern lakással, vendéglő, korcsmahelyiséggel, nagy udvarral olcsón eladó. — Iroda: Str. Episcopului Pavel-utca 5. 878

Eladó ampirstilü elefántcsont legyező (vitrin darab), nagyon szép madeira renessanz ajuros milliók, futók, tálcateritők, abroszok, storok, ágyteritők, file motivok, betétek, klöpli csipke és betét. Kötött lehér, arany és szines teritők, szita gobelin, gobelin képek ramával és enélkül, montirozatlan diványpárnák, kelim abrosz és draperia és sárga selyem paplan. Nagyon szép fehérnemü, ingek, nadrágok és leibhenek, selyem rojtos kendő. Egészen uj szürke szövet kosztüm és estélyi ruha, sárga selyem, autó bundák, zsurasztal, lámpaernyők, szantász (szobagőztürdő), — perzsa szőnyegek, ebédlő 24.000 lei, perzsa ebédlőszőnyeg, perzsa és szmirna átvetők, igen olcsón, 2 ablakra nordis függöny, indiai ezüst sál, képek, fekete taft, nagyon szép eredeti egészen uj jelmezruha, szines és fehér abroszok, szalvéták. Bulev. Reg. Ferdinand Rákóczi-ut) 30. Jobbra. Szász. 677H

Arany, ezüst, gyémánt, brilliánst és hamis fogakat magas árban beváltok, órák és ékszerek alkalmi árban kaphatók ugyanott egy szép kőrisfa háló és szép perzsa szőnyegek eladók.

Weisz Lipót

órás ékszerész, és régiség kereskedő. Strada Avram Iancu Kossuth-utca 18.

Veszünk

butorokat, szőnyegeket teljes lak- és iroda berendezéseket, Wertheim kassszát, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiségeket stb. Meghivásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia

Butor, szőnyeg és régiségkereskedők Str. General Moşoiu (Mezey Mihály) utca 10

Villa eladó közel a nagyállomáshoz. Előszoba, 3 szoba, konyha, összes mellékhelyiségek, baromfi és virágos udvar. Nyári vendéglőnek különösen alkalmas. Cim a kiadóban. 880

Világos, szaraz, központhoz két percnyire, 20 □ méter nagyságu üzlethelyiség, irodának is nagyon alkalmas, fargalmas utcában kiadó. Értekezhetni Takács vendéglőjében Str. Alexandri (Teleky-utca) 24. szám. 850

„Mentor" irógép látható irásu használt jókarban olcsón eladó Cim a Hegedüs hirlapirodában. 841H

Eladó ingatlanok, egy üzemképes uj malom, közel Váradhoz. Korcsma és hentesüzlet, őtszobás lakással háromszazezer leiért. Házak és szőlők 85.000 leitől 3 millióig. Értekezni Tomanénál, Nilgesz-telep, 3—6-ig Str. Sf. Ladislau (Körös-utca) 21. 890

Eladó alig használt Singer szabógép, jókarban levő. Cim Str. Centrala (Közép-utca) 22. 895

Eladó magánház butorral, lakással, elfoglalható. Vásártéren korcsmaépület berendezéssel együtt. Értekezhetni özv. Jónásné, Str. Rosiorilor (Huszár-u.) 2—á. 876

Eladó Bunyitai-liget 14. számu ház lakással, ehez 15 percnyire szőlő, három kő épülettel, kuttal, pincével. Értekezhetni Szodoray Tamás, Bunyitai-liget 14. 875

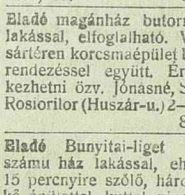

Régiségeket vásárol és elad

Különlegességek porcellán, üveg, fayence és email.

Nagyvárad,

Strada I. C. Bratianu (Szaniszló-u.) 1 szám.

Eladó

magán és bérházak a város különböző utcáin. Kerész-utcán ház 80.000 lejért sürgősen eladó. Clujon forgalmas utcán kitünő ház 3 szobás elfoglalható lakással 400,000 leiért megvehető, Szilágysomlyón masziv modern ház kerttel átvehető lakással váradi házzal cserélne vagy eladó. Olcsón megvehető szőlőket tudok. Aki ingatlant jól venni vagy eladni akar, forduljon bizalommal hozzám, megelégedésre közvetitek. Bármilyen megbizást elfogadok.

özv. Zilahy Gyuláné

Ált. kereskedelmi irodája. Strada Alapi-utca 1. szám Otthon 1—4 óráig.

Diszes babakelengye, pianino, gyermekágy eladó. Str. Calvariului (Kálvária-utca) 20., emelet, bal. 884

Eladó egy 12 személyes kávés és mokkás szerviz, szép montirozott diványpárnák, szines himzésü nyári abrosz garnitura, 12 személyes fehér himzett abrosz szalvétával. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30. Jobbra. Szász. 674

Ruhaszekrény, hencser, tükrös mozdó, 2 darab függönytartó olcsón eladó. Str. Jókai 12. Schwartz.

Kőly községben a hegyen cca 25 kat. hold szőlő, rajtá négy épülettel, nagy gyümölcsössel, felszerelésekkel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 799H

Eladó világos hálószoba butorok jutányos árban. Szabó asztalosnál, Strada Simion Bărnuţi Damjanitsutca 27. 906H

Eladó azonnal beköltözhető 4 lakásos jó ház, olcsón, Strada Păcii (Béke-utca) 1—a. 912

Egy olcsó faragott hálószoba, sezlon, szekrény, 2 pléh mosdó eladó. Teljesen uj beépithető fürdőkád és csempe. Bul. Reg. Ferd. (Rákóczi-ut) 30. Szász jobbra. 910H

Teljesen jókarban lévő 14 lóerős villamos motor eladó. Str. Hármas-utca 5. szám. 901H

Sürgősen eladó, azonnali beköltözhető magánház, 3 szoba, üzlethelyiség, pince, istáló, villany, nagy kamara, sertésól, igen olcsó árért. Bővebbet Str. Pavel (Pál-utca) 13. sz. 897

Kész orvosnak való könyvek eladók. Cim a kiadóhivatalban. 904

Gyorsirás
(magyar-német)
gépirás
könyvvitel
12 év óta legjobban
Donát-nál
Str. Gojdu
(Beöthy Ödön-utca)
80. szám.
Előkészités
magánvizsgákra.

Feltalálók figyelmébe

Találmányokat kidolgozok %-ra is, gép elektro technikai konstrukciókat megvásárolok. Érdeklődésekre szakszerü és díjtalan felvilágositással szolgálok. Szigoru titoktartás.

Künstler,
műszerész
és elektrotechnikus.
C. Voda (Szacsvay-u.) 89.

Modern chamotte

kályhák

különféle szinekben raktáron, 2500 Leitől kaphatók valamint átrakásokat és javitásokat vállal

Varga György

kályhás mester
Strada Berkovici No. 33.

Különfélék

Útlevél, bérlet és bármily igazolványhoz szükséges fényképek, Nagyvárad területén legolcsóbban, 20 leitől kezdve készülnek Zenker fényképésznél Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-utca 25. Felvételek este fél 8-ig.

Gépajourozást jól és olcsón készit Erbsteinné, Str. Cuza Voda (Szacsvay-u.) 28 vagy Sztaroveszky-utca 11. sz.

24 % kamatra keresünk magánpénzt teljes fedezettel. Adásvételi Rtg. Parcul Traian (Széchenyi-tér) 12. Értesités délután. 4

Harisnyát fejelek, javitok, ujakat kötök szépen, olcsón, Str. Covrigilor (Pereces-utca) 2., sarok. 817

Pénzkölcsön bármilyen biztositékra bármikor azonnal kapható, különbejáratu szobákat, lakásokat üzlethelyiségeket leggyorsabban közvetitünk. Iroda: Pável-utca 5. 898

Combjuk kötést gépen olcsón vállal Hattyu varroda Str. Episcopului Pavel-u. 18. sz. 899h

Bogyan jutok gyorsan Amerikába? felvilágosit Klusek, Paris 5. e. rue Boutebrie 8. 888

Plissé és gouvré munkák rendkivül olcsó árban készülnek Str. Alexandri (Teleky-u.) 22. sz. alatt, a kapuval szembe.

Perzsaszőnyeg készitéséhez finanszirozó társat keresek. Cim a Hegedüs Hirlapirodában. 914H

2 ½ holdas szőlőmet biztositékért lekötném 65,000 lei készpénzért. Cimet a Hegedüs Hirlapirodába kérek. 907H

Str. Regele Ferdinand 9. özv. Petri Árpádné látszerész üzletében van

HERBST

ékszerész és órás raktára aranyat, ezüstöt, brilliánsokat magas árban veszek. Megérkeztek a schweici zsebórák.

Butort

világos háló szoba és konyha butorok olcsón kaphatók. Használt diófa ebédlő szekrény eladó.

Száraz Miklós
műasztalos
Str. Ladislau (Körös-u.) 48. szám.

Órát, ékszert
chinaezüst
disztárgyakat
szerviseket
olcsón árul
BEER

Str. Iosif Vulcan 1 szám
Nagy Sándor-u.
Óra- és ékszer javitások.

Sonnenfeld Adolf nyomda Rész.-Tár.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pentru Şcoală - BCU Cluj-Napoca.